

independent woordfees festival newspaper
produced by the department of journalism
university of Stellenbosch

LIP

so is my tafel gedek

suur,
soet,
bitter,
skerp,
alles
moet
geproe
word

STELLENBOSCH

• WOORDFEES 3 – 9 MAART 2008

Peusel
2, 3

Voorgereg
4, 5, 6

Hoofgereg
7, 8

Voila
9

Nagereg
10, 11

Espresso
12

NO LAUGHING MATTER: Lawrence Schlemmer, Hermann Giliomee and Elna Boesak delve into the relevance of *New History of South Africa*. PHOTO: Peni Dodo

History of the future

"History is the language of the present. It shows us how we came to be."

This remark by historian Robert Shell set the spirit in which he and several colleagues engaged in a discussion of *New History of South Africa*. Hermann Giliomee and Bernard Mbenga released this anthology of fresh perspectives on local history in late November.

The initial print of 40 000 books has almost been sold out.

The panel of heavy-weight historians, all contributed to the book. Led by Elna Boesak, the discussion focused on the

purpose of an alternate overarching approach to our past.

"We don't understand one another's histories well enough to move forward as South Africa," said Shell. Shell is well known for investigating the 'alternative' history of Muslims in the Cape.

Giliomee explained that previous books with ambitions to historical authority had been limited by ideologies of their authors.

"White politics are not the only aspect of our past that is of historical importance," he commented.

The historical assumptions and "easy truths" are discarded in favour of contemporary international research, done by 28 historians and compiled into a coherent narrative. This approach, says Giliomee, with its constant interrogation of information, adds to its

relevance.

"The uncertainty that surrounds the facts is what gives the book its value."

Janette Deacon, an archaeologist, contributed to the first chapter and commented on Africa's role as the cradle of humanity, and how greater knowledge of our shared ancestry can bridge divisions.

The audience soon became the seventh member of the panel, contributing to the discussion.

A topic of some contention was the position of history at Universities. The discussions was ended by Albert Grundlingh, head of the History Department at the University of Stellenbosch. "Not knowing what happened before you were born means that you will remain a child forever."

STEPHAN MATTHEE

Die koring van die kaf geskei

idioom "die dood is in die pot" voor te stel.

Die vier studente het in 'n oomblik van waansin, 'n potbrousel vol urine, by mense se kele afgeforseer, "en so hul dood in die pot gevind".

Volgens Van Niekerk ken hulle duidelik nie "die verskil tussen 'n kookpot en 'n pispot nie".

Plato het skrywers as kaf afgemaak. Hy meen skrywers praat of skryf nie die waarheid nie. Die filosoof, die denker, bied die oplossing.

"Filosowe mag dalk illusies skei van die waarheid. Maar ek moet toegee, dit maak my dankbaar dat ek dom is," het PG du Plessis gesê.

Dié "ou" storieverteller het die gehoor aan sy voete gehad, maar eendelik gesmeek om simpatie.

Maar vir die "ou man" was geen simpatie nie. Hattingh het die spyker in die doodskis geslaan met sy slotsom: "Die koring in my groet die kaf in jou."

Hulle verskil nie so radikaal van mekaar nie, daar is net geen standaard waaraan hul aan mekaar vergelyk kan word nie.

Onversoerbare verskille moet ons dus nie blind maak vir die dinge wat ons in gemeen het nie, het JP Smit oor die verskil tussen appels en pere gesê.

Ja, filosowe en skrywers verskil dalk soos appels en pere, maar onversoerbare verskille kan tog help. Dalk om tussen koring en kaf te onderskei.

SVEN HUGO

LIP-REDAKSIE

REDAKTEUR
Marco Botha

ASSISTANT-REDAKTEUR
Thania Gopal

EINDREDAKTEUR
Stephan Matthee

UITLEG
Johann Thormählen
Janice Keogh
Hanne Detel
Carolyn Meads

FOTOREDAKTEUR
Marlene Neethling

FOTOGRAWE
Jason Boswell
Peni Dodo
Nozuko Basson

SUB-REDAKTEUR
Philippa Francis

SKRYWERS
Christiaan Boonzaier
Delia de Villiers
Lezette Engelbrecht
Sven Hugo
Ingé Lamprecht
Crystal Robertson
Susan Smit
Tarryn K. Trussell
Vania van der Heever
Amelia Woudstra
Rudzani F. Musekwa

REDAKTEURSBRIEF

Lize Beekman het geskryf woorde het vierke. Dit maak vir my sin.

Tyd kan glo vlieg en toe ons met woorde begin werk om LIP aanmekaar te sit, het dit 'n realiteit geword. Woorde kan ook vlieg!

Dit vlieg ver en kry voete. Daar waar dit aanklank vind, ontstig, ontroer, laat lag, laat huil, laat hoendervleis kry en waardering kweek. Dit trap diep op plekke, skop elders, drentel hier en hardloop daar, maar staan nooit stil nie.

In al hierdie oomblikke

kry woorde betekenis en gee aan die leser vierke om te reis waar praai, luister en kyk nie kan nie. Ek glo dis wat LIP vir jou gaan doen.

Daar was te veel stories en te min papier. Ons moes woorde sny en wysig. Ek dink aan die skitterende *Druk-koker* en 'n *Ander Tongval* waarby ons weens logistieke redes nie by uitgekome het nie. Daarom noem ek hulle nou!

Ons woorde is steeds eerlik, speels en dartelend. Dis goed so! Lekker Lip-afiek!

Marco Botha

Diskoers – dis warm, vuurwarm

Die Woordfees het vanjaar 'n paar diskoerse ingeslaan. RSG, met Freek Robinson aan die spits, het in *Praat Saam* soggens regstreeks vanuit die Sasol-kunsmuseum uitgesaai.

Een tema was "Gelyke kanse in sport" waar kwessies soos kwotas en voldoende geriewe in sport bespreek is.

Die debat is ingelui met 'n gesprek tussen Norman Arendse, president van Krieket Suid-Afrika, en Cobus Bester, Monitor-aanbieder, oor Arendse se uitlatings oor kwotas in

die Protea-span. Arendse meen dat beter fasiliteite en meer geld bydra daartoe dat meer swart spelers op 'n hoër vlak meeding.

Arendse se mening oor geldsake is gedeel deur Bronwyn Bock Jonathan, voormalige Suid-Afrikaanse netbalkaptein, en Pietie Norval van die *Spier*-tennisakademie.

In die hoofgesprek was Gert Oosthuizen, adjunkminister van sport, en Peter de Villiers, Springbok-afrigter, aan die woord.

Die gehoor was skepties oor veral Oosthuizen se uitlatings dat die regering nie met spankeuse of die bestuur van sport inmeng nie. De Villiers sê van mense word verwag om in te haal, maar die wanbalans moet eers oorkom word. "Kwaliteit in die onderwys" is ook bespreek. Ongelykhede uit die

verlede is 'n groot faktor.

Die lae geletterdheidsvlakke by ouers maak dit vir hulle onmoontlik om hul kinders met skooltake te help.

Prof. Rachel Jafta, van die Universiteit Stellenbosch se departement ekonomie, sê daar is nie probleme met uitkomsgebaseerde onderwys nie, maar wel met die implimentering daarvan. 'n Internasionale studie toon kommerwekkende statistiek oor hoe ondoeltreffend die onderwysstelsel is.

Volgens dié studie presteer 80% van Graad 4-tot Graad 5-leerders nie op standaard nie. Sowat 50% slaag matriek sonder toelating en 'n derde druipt.

Prof. Russel Botman, rektor van die US en lid van Hoër Onderwys Suid-Afrika (HESA), sê baie oor-

FOKUS OP SPORT Freek Robinson van RSG praat met Gert Oosthuizen en Peter de Villiers. FOTO: Marlene Neethling

bruggingsstudente ervaar probleme. Volgens hom beskik baie eerstejaars nie oor leermetodes nie. "Die US is betrokke by leerders van voorheen benadeelde skole van Graad 10."

Laastens het 'n groep formidabele vroue "reguit" gepraat. Hulle was dit eens dat die tyd van swangerskap en kaalvoet in die kombuis verby is.

"Daar is 'n ander wêreld van leierskap-moontlik-

hede," sê me Mary Heins van die departement van geslagstudies van die Universiteit van Wes-Kaap.

Almal het saamgestem dat vroue gelyktydig kan bydra tot die ekonomie én 'n gesin versorg. Sy is ook in staat om 'n goeie leier in enige sektor te wees.

**CRYSTAL ROBERTSON,
VANIA VAN DER
HEEVER & JÓHANN
THORMÄLEN**

OP DIE KOLE! Kos was die tema van vanjaar se Woordfees.

FOTO: Jason Boswell

More than just play at Children's festival

The *Kinderfees* proved to be a highlight at this year's *Woordfees* with crafts and performances to be enjoyed by all.

Amelia van Zyl, organiser of this debut event, said, "I wanted to give children the opportunity to learn business skills." They made, baked and sold their own products.

The youth exceeded all expectations with their innovative arts, crafts and tasty treats. There

truly was something for everyone to enjoy with the added allure of a festive atmosphere.

Elma Horn, who brought her children to the market said, "We are enjoying it thoroughly. I am really impressed by the lovely ideas."

The stalls were judged throughout the day in both primary and high school divisions.

The winners in the primary category were Jana and Michael Steytler from the Stellenbosch Primary with their hotdog stall. Second place went to Jan-Daniel Neethling from the Laerskool Ouplaas with his popular farm stall.

The high school division

saw two community projects winning first and second place. The Community Outreach Project of Stellenbosch High School won with their pancakes and Mari Keyster and Jenine van Rooyen came second with their hospital theme and gave their profits to the Stellenbosch clinic.

Besidesthelivelymarket, the *Kinderfees* also boasted a range of shows, of which, *Arboreta, Die Heks met die Groen Hare*, written by Riana Scheepers, proved to be a favourite. The *Kinderfees* was definitely a huge success, being both educational and fun.

PENI DODO

'White power' lives on as legacy of NP and Apartheid

Half an hour is not very long.

If you're trying to discuss a difficult topic, it's extremely short.

If you are talking about apartheid politics and the progression to the new South Africa, it's ridiculous.

Yet, this was the challenge to Christi van der Westhuizen and Elna Boesak in their discussion at the *Woordfees* about Van der Westhuizen's new book, *White Power*, about the National Party's power years and gradual demise.

Van der Westhuizen also interrogates the role of white politics leading up to the transition of power in the late 1980s and early 1990s.

As a journalist at Max Du Preez's *Vrye Weekblad*, she was in a prime position to observe the dealings of an "elite group of old white

men", as she puts it.

Her argument is that this transfer of power was from a white to black elite, leaving masses still deprived. This "first elite power shift" followed the suit of every major change in South African politics since the Union in 1910.

The unique characteristic of the NP-ANC transfer was that the ANC was inexperienced enough to be railroaded into a Neo-liberal economic system, one which kept the lot of the poor unchanged.

In response to questions from the audience, Van der Westhuizen spoke of her disgust about the recent University of the Free State video scandal.

"Those students acted within a context, not in isolation," she said. "The fact that they seem to misunderstand the scale of their offences is a symptom of the society which they inhabit."

Though the NP may be dead and buried, it seems that its dark legacy endures.

STEPHAN MATTHEE

Anton Goosen kry vanjaar 'n paar nuwe "vrinne" by

"Deesdae ken ek die woorde van Pampoen ook," het Anton Goosen in sy vertoning *Anton Goosen en Vrinne* op Woordfees geskerts en met 'n weergawe van Steve Hofmeyr se bekende liedjie losgetrek.

Dié opmerking en talle ander het die gehoor, wat skynbaar uit verskeie Goosen-aanhangers bestaan het, dikwels tydens die vertoning laat skaterlag.

Maar dit was sonder twyfel die musiek wat die aand gemaak het!

Die liedjieboer met sy kenmerkende keps en in

'n T-hemp van AC/DC, en die meesterlike baskitaarspeler Schalk Joubert het die verhoog gedeel.

Die "Liedjieboer" se ander "vrinne" was die jong Afrikaanse rockers, Gian Groen en Zinkplaat. Dit was veral spesiaal om dié twee saam met Goosen te sien optree, aangesien die eerste Afrikaanse rockliedjie byna 30 jaar gelede deur hom geskryf is.

Goosen het die gehoor vermaak met 'n hele paar ou liedjies soos "Jantjie" en "n Brief vir Simone". Gian Groen het liedjies van die nuwe album *Welkom in Somersburg*, gesing. Hulle het egter nie die gehoor teleurgestel nie en afgesluit met die ou treffer "Vier Seisoene Kind".

Zinkplaat se Bertie Coetzee, hoofseker, het opgemerk watter "groot eer" dit was om die verhoog saam met Goosen

te deel. Heel gepas, aangesien Goosen al langer in die musiekbedryf is as wat Zinkplaat se lede gemiddeld oud is!

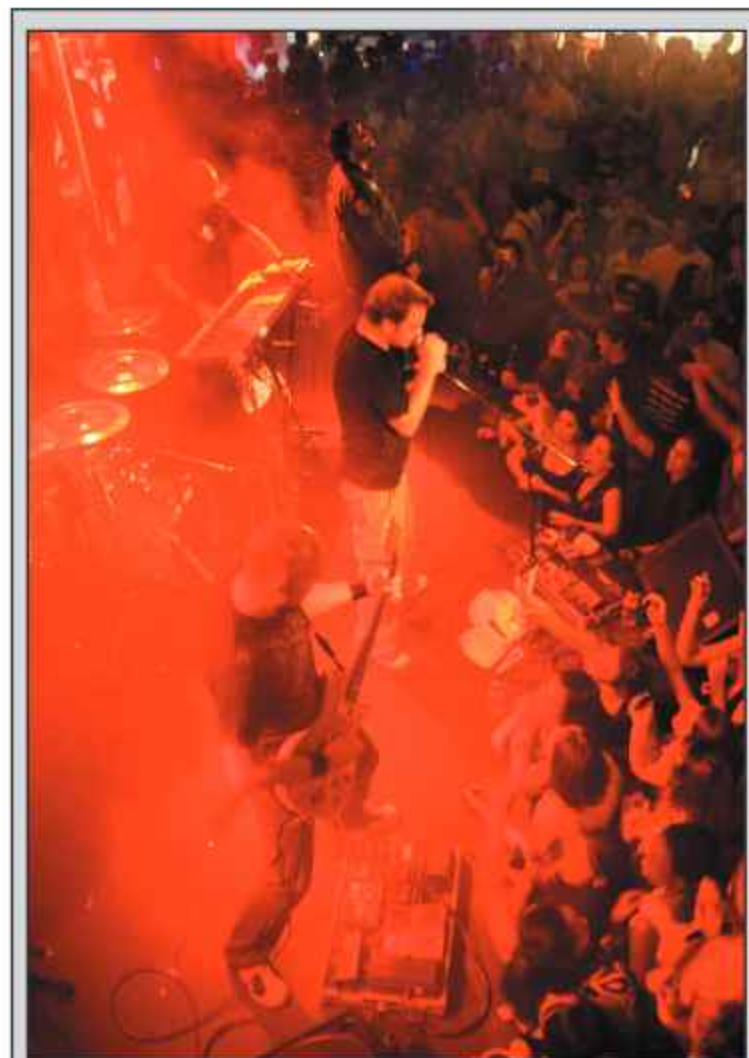
Soos gewoonlik het die viertal nie teleurgestel nie. Die groep het liedjies van hul nuwe album *Musiek uit die geraas*, gespeel en heelwat ou bekendes.

Goosen en sy "vrinne" se gesamentlike vertoning het dit laat lyk asof dié klomp al jare lank saam speel. Die musikante het afgesluit met "Byeboerwa", met bykans al die musikante op die verhoog.

Die gehoor se uitgerakte toejuiging en handeklappery kon nie die musikante oorreed om weer die verhoog te betree nie.

Ná so 'n onverbeterlike vertoning sou ek dit ook nie gewaag het nie.

SUSAN SMIT

PRIME CIRCLE LAAT WAAI! Prime Circle het die gehoor histories gehad met hul vertoning in die Neelsie in Stellenbosch. FOTO: Janice Keogh

So ry die Boere troebatoer-toer so

"Die fees was só goed, die Chateau Libertas het opgeraak."

Dit was die woorde van 'n toeskouer ná vanjaar se *Wegbreek Troebatoer*.

Wat 'n féés! Die gehoor met omies en tannies, studente en bloedjong kinders saam met hul ouers het die piekniek onder die sterre geniet. Hulle het gekuier, terwyl van ons land se gunsteling-kunstenaars met ou geliefde treffers deur die aand getoer het.

Die tema is reis. Johan Bakkes se woorde by verlede jaar se *Troebatoer* is deur Ian Roberts, die seremoniemeester, herhaal om die tema by die gehoor te laat insink: "Geen kunstenaar kan musiek maak sonder om te reis nie, al is dit in jou kop."

Die kombinasie van kunstenaars in *Troebatoer* was iets besonder. Valiant Swart, Koos Kombuis, die Radio Kalahari Orkes, lede van Schalk

Joubert se Kayamandi-projek en andere was almal op die verhoog deur die loop van die aand.

Lani Pieterse met haar engelstem en Rian Malan het die aand op 'n rustige noot begin.

Valiant se rock 'n roll en Koos se ou treffer "Lente in die Boland" was besliste hoogtepunte vir baie.

Sommige kon nie die versoeking weerstaan om te dans op die ritme van Koos se songs nie.

"Ek is bly om te sien dat die ou hardebaarde, soos

Valiant en Koos, nog nie hul oemf verloor het nie," het Edo Heyns, 'n toeskouer, gesê.

Vanjaar was die laaste keer wat die vertoning as *Wegbreek se Troebatoer* bekend sal staan. Van volgende maand af verander dié reistydskrif se naam na *Moolloop*.

"Maar dit beteken beslis nie die einde van *Troebatoer* nie," het die redakteur, Gerrit Rautenbach, gesê.

MARLENE NEETHLING

DIE MYSTIC BOER IN SY ELEMENT Valiant Swart in vervoering by Klein Libertas. FOTO: Marlene Neethling

Kartel rock, maar gehoor so flou soos flat Coke

Van Coke Kartel het 'n energieke vertoning in die Dorpsstraat-teater gelewer, wat nie die gewenste terugvoering van die gehoor ontvang het nie.

Van Coke Kartel, met Francois van Coke aan die spits, die altyd energieke Wynand Myburgh op baskitaar, en Justin Kruger op dromme, het die Dorpsstraat-musiekfees as deel van die Woordfees geopen.

Dié groep spruit uit die gewilde Afrikaanse musiekfenomeen, Fokofpolisiekar, wat groot opslae in die Suid Afrikaanse musiekbedryf gemaak het.

Van Coke Kartel het 'n aansienlik meer aggressiewe toenaadering tot hulle musiek as hul voorgangers, wat veroorsaak dat die lirieke

DIE KARTEL FOTO: Annie Kloppers

by tye verlore raak.

Die opvoering het egter nie teleurgestel nie. Van Coke en Myburgh bou op mekaar se energie in hul unieke verhoogopvoering wat wyd bekend is as van die "lewendigste" in die bedryf.

Die gehoor het egter 'n teleurstellende reaksie tydens die vertoning gelewer. Dalk omdat hulle sittend was.

"Hierdie liedjie gaan oor baklei, partytjie en vriende, gepas vir die aand," het Van Coke sarkasties gesê.

SVEN HUGO

Woordfees touches Kayamandi

Stellenbosch tourism, municipality and the wine industry are doing its part in developing the township of Kayamandi.

The Roots African Restaurant in the Ikhaya Trust Centre in Kayamandi hosted a music event featuring Schalk Joubert, Sharon Katz and Masande, a talent group from Kayamandi.

The organisation of the event started last year in September. The organiser, Cornelia Faasen, said she wanted to have a nice project in Kayamandi.

"There is a nice restaurant in this township. So why not do something like this? We want to build an audience who can appreciate such an event," says Faasen.

Honoured guests include Erma Albers of Distell, Emile Joubert of Media Vision and Hannes van Zyl, executive trustee of Ikhaya Trust Centre. Nederburg Estate provided the wines and hosted a wine tasting session.

Katz and Masande were the opening act. They had the audience asking for more. "It is rare that you find a township talent group who can play with a professional band," says Schalk Joubert.

Entitled *Kayamandi*, the show is a dream-come-true for Schalk Joubert. He released an album entitled *Kayamandi* in 2007. It is a blend of jazz and traditional. He said that the album is not about Kayamandi, but the concept is from Kayamandi. "The songs are about home and being at home."

The music, décor and

food were excellent. The ambiance gave the guests a township experience which they will never forget.

"We want to bridge the gap between Stellenbosch and Kayamandi. The two must feed off each other in terms of capital," says Emile Joubert.

The Stellenbosch wine industry is a fast-growing vital part of Stellenbosch tourism. The municipality, tourism and the wine industry want Kayamandi to be part of the development.

Emile Joubert said that they wanted to build the township so that the residents from Kayamandi can be part of the growth and feed off the energy of Stellenbosch.

"We really owe Kayamandi. We would like the students to take part," says Joubert.

NOZUKO BASSON

TOWNSHIP TALENT Masande let the energy flow

PHOTO: Nozuko Basson

Multi-sensory experience of food and music

From the minute Anna Davel's silky voice filled the darkened stage you were transported to a world of taste, sensation and melody. *Bon Appetit!* combines the aromas and textures of food with a cosmopolitan blend of songs. As Anna

moved through a series of courses – from the appetite-whetting Pronto to the full-bodied main meal Contori – she performed a set infused with everything from eastern flavours to heady jazz.

Anna's singing was interspersed with vivid descriptions of food's ability to arouse and entice, taking you on "a ride of appetite and aphrodisiacs". Matthys Maree played the piano with style and verve while David Klassen on

percussion provided the perfect rhythmic base for Anna's voice, which glided over the beats like warm honey.

Love, food and music were blended to create a multi-sensory experience. "Without new flavours, the world remains black and white," said Anna, before singing about oysters, spaghetti and carpaccio, crème brûlée and vanilla. She spoke of feasting and love as adventures that should overwhelm the

senses. The songs themselves evoked various taste experiences, with sultry rhythms like "Caramel" and "Aphrodisiac", and the relaxed, rainy day melody, "Banana Pancakes".

Anna is a born performer. She used her whole body to engage with the audience, moving her hands to express nuances in the lyrics. The performance's global feel saw Anna adapting effortlessly to different musical styles, from Afrikaans melodies

like "Kaneel Verkoper" to the sassy Italian "Mambo".

At times the use of props was slightly forced but this was a small defect in an otherwise captivating performance.

The show was specially developed in line with the Woordfees theme "So is my tafel gedek". It is a show that uses evocative imagery and sensual rhythms to take your senses on a musical journey.

LEZETTE ENGELBRECHT

HOOGTEPUNT Pauline du Plessis en Elizabeth Frandsen

PHOTO: Jason Boswell

Da Capo-Trio vermaak met baie genres

Die Da Capo-Trio het gehore bederf met 'n gebalanseerde program wat gewissel het tussen ernstige kunsmusiek en ligte gunsteling uit musiekblyspele.

Van die drie sangers, verdien Elizabeth Frandsen vyf sterre. Haar mezzo-sopraan stem, ongelooflike omvang en verbluffende tegniek het haar toege-

laat om gemaklik tussen genres te wissel. Bizet se "Habanera" en "All that jazz" uit die musiekblyspel Chicago, was hoogtepunte in haar solo's. Dis jammer dat sy in elke groep-sangitem die mindere party moes sing.

Op dieselfde noot het Du Plessis beïndruk met haar weergawe van Audrey Hepburn se "Moon River".

Alhoewel Louw haar kant gebring het, het sy teenoor Frandsen en Du Plessis plek-plek oor haar hoë note gestruikel.

Dit spyt my dat die drie operasangers ligte musiek in hul program moes in-

sluit. Met die huidige stand van klassieke musiek in Suid-Afrika, is die wil om te kommersialiseer die enigste uitweg om gehore te lok. Gelukkig het hulle nie die paar kunsmusiekstukke in die program met 'n moderne streep ("beat") bederf nie.

Luidsprekers en drie mikrofone is voor die sangers opgestel. Nadat hulle voor die mikrofone begin sing het, is dié luisteraar gedwing om by tye sy ore toe te druk.

Daar was ook geen program beskikbaar nie.

CHRIS BOONZAIR

6

Definitely not some Minnie-scule act

It is no wonder that Laurika Rauch describes Emile Minnie as one of South Africa's best songwriters. From the very beginning to the very end of his performance, he has the audience eating out of his hand.

Minnie, performing at the Woordfees, debuted songs from his new album, *Nagmusiek*, in the Aan de Braak theatre. The warm, cosy venue along with Minnie's relaxed stage presence set the ideal atmosphere for audience interaction. And they loved it!

His music is interwoven with story-telling and clever commentary, making his overall performance a brilliant one. The piano playing is original and he thrives on the energy and reaction of the audience members, engaging with them every moment.

Bold and bald, he sits unconventionally at the piano, one foot on the pedal and the other leg towards the audience.

Minnie, who has already released two albums, *Onderwater Drome* and *Dagbreek*, has performed at the Woordfees and in the Aan de Braak theatre for fifteen years. Experience is certainly on his side and it shows.

The title of his new album, *Nagmusiek*, has a fascinating story behind it. Minnie says that inter-

MEGASTAR Emile Minnie wows the audience in his 15th consecutive Woordfees performance. PHOTO: Jason Boswell

esting things happen at night; there are silent moments and there are also parties. This album is a combination of emotional and lighter music, a great balance between elements of rock, cabaret and pop.

An additional highlight of the show was an introductory performance by Nedine Blom, an acclaimed Afrikaans jazz artist who

also sang a duet with Minnie later in the show.

Most of his songs are in Afrikaans and a little French is featured but no matter what language, Minnie entertains and delights his audience.

It is a "magical" musical experience just being in the same room with him.

PHILIPPA FRANCIS

Hoëpriester gee raad oor misterie van die liefde

Soos Stellenbosch en Die Laan, gaan Jak de Priester en liefdesliedjies feitlik hand aan hand.

Die meeste van sy lirieke handel oor die liefde en die uitdagings daarvan. Daarom is sy nuutste werk, *Net 'n bietjie liefde vir die langpad*, so reg in sy (liefdes)kraal.

De Priester neem die gehoor op 'n liefdesvaart waarin hy die dieptes van die liefde verken. Hy ver-

tel hoe die liefde kan seermaak, maar ook blind is.

Die show begin met die titelsnit 'Net 'n bietjie liefde vir die langpad,' waarna die informele atmosfeer deur die speel van die troumars onderbreek is. De Priester maak dan asof hy 'n toespraak as bruidegom moet lewer.

Behalwe vir baie oorspronklike werk, kom liedjies soos 'Bridge Over Troubled Water' en 'Great Balls Of Fire' ook voor.

Die musiek handhaaf die hoë standaard waarvoor De Priester bekend en is 'n mengsel van blues, soul en rock en roll.

'n Band met onder andere Michelle Ohloff, wat

al baskitaar vir Klopjag en Mel Botes gespeel het, begelei De Priester in 'n musiekervaring soos min.

Die show se samestelling verskil van tradisionele De Priester-konserte. Hy bekoor nie net die gehoor met sy stem nie, maar deel ook persoonlike geheime.

Hy vertel byvoorbeeld grappig van sy eerste fliek saam met 'n meisie in standerd vier, eerste soen, jare as tienerseun in Hoërskool Parys en sy obsessie met matriekmeisies.

De Priester praat van liefdesteleurstellings, maar laat die gehoor terselfder tyd soos tieners opgewonde oor die liefde dink. Sy vaardigheid as akteur

is duidelik sigbaar en kan in die toekoms selfs tot ander geleenthede in die vermaaklikheidswêreld lei.

Die gehoor lag klokslag vir die manier waarop hy alledaagse liefdeservaringe weergee.

'n De Priester-vertoning, en veral een oor liefde, sal eenvoudig nie dieselfde wees sonder 'Sally Williams Nougat' nie.

Gevolg lik is dit as voorlaaste song opgevoer. Daarna is 'n liefdevolle ervaring afgerond met 'Net 'n bietjie liefde vir die langpad' en die gehoor met 'n geloof in ware liefde huis toe ge-stuur.

JÓHANN THORMÄHLEN

Wanneer Blou Maandag 'n nuwe betekenis kry

Jy weet dis 'n blou Maandag wanneer jou komper skielik besluit dis tyd vir 'n blaaskans. Maar wanneer André Swiegers se musiek die Aan-de-Braak-teater in Stellenbosch vul, weet jy dat die blues maar sal moet oorstaan tot môre.

Swiegers, ook bekend as skrywer van die treffer, *Blou*, het die gehoor in afwagting op 'n blouoogliedjie gehad.

Jonk en oud het gesit en luister na bekende liedjies soos Aphrodite, maar ook minder bekende nommers soos Godin wat slegs ses maande oud is.

Swiegers is 'n waarnermer. Hy put inspirasie vir lirieke uit feitlik enige iets — selfs grappies van sy kinders dien as tema in *Glad* soos 'n vis. Die sanger

se humorsin skemer ook soms deur met Briel-klanke en opmerkings oor liedjies wat 20 jaar neem om treffers te word.

Twee nommers van Cat Stevens is ook gesing.

Die gehoor het by tye saamgesing en Blou somer namens die kunstenaar voltooi. 'n Sopie whiskey het die stilte verbreek en as grande finale gedien. 'n Blou Maandag word selde so mooi afgesluit.

INGÉ LAMPRECHT

HARTROEREND André Swiegers voer die gehoor mee. FOTO: Ingé Lamprecht

Woordfees Lippe

"South Africa will never be like Zimbabwe. This is because Mugabe has an obedient army and police force, and we do not." — Professor Herman Giliomee

"Die liefde is soos die global warming van die hart" — Jak de Priester (*Net 'n bietjie liefde vir die langpad*)

"What can you say about war? It's just so musical." — Zorada Temmingh (*The Four Horsemen of the Apocalypse*)

"As jy so goed gelyk het in n miniskirt, sou jy dit ook gedoen het." — Chris Chameleon oor sy jare in die musiekgroep Boo!

"Hierdie LIP kort 'n lipo." — Redaksielid oor die oormaat stories in die koerant

"Dit was die interessantste twaalf minute wat ek ooit in my lewe ervaar het" — Ronel Loots (*Gehoor by Die hart se smeltkroes*)

"This atcha pod has not found the right mango pickle" — Mr Kerry Naartjie (*On love in Lets Mix it 2*)

"Kom jy nou van Springboks af?" — Koshuismaat aan redaksielid wat 04:00 by die huis kom.

"'I love ewe' was the origin of 'I love you!'" — The Doctor, *The dog's bollocks*.

Fugard-stuk bekryk menswaardigheid

DAAR LEEF MENSE DAAR
Met: Denise Newman
Johann Nel, Charlton
Lee-George en Bron-
wyn van Graan
Regie: Juanita Swane
poel
Klein Libertas Teater

Tiek tok tiek tok tiek tok tiek tok.

Dit is al wat 'n mens in die donker teater kon hoor voordat *Daar Leef Mense Daar* begin het. Die tiek tok was deur die hele toneelstuk hoorbaar. Soms het 'n horlosie geslaan vir meer as dertien slae en soms kon die geraas gehoor word van motors wat verbyry. Die toneelstuk se sentrale temas - die verbygaan van tyd en die voortgaan van die wêreld sonder jou - is deur die klank gesuggereer.

Daar Leef Mense Daar is die Afrikaanse vertaling van Athol Fugard se *People Are Living There*. In die toneelstuk meen Millie (Denise Newman), die eienares van 'n arm-

salige gastehuis en twee van haar armsalige losseers, Don (Johann Nel) en Shorty (Charlton Lee-George), hulle is deur die wêreld weggegooi en vergeet. Die vertaling van die toneelstuk was voortreflik. Die idiomatiese Afrikaans het heeltemal natuurlik geklink. Die akteurs se spel het die gehoor meegevoer. Verle Denise Newman was waarskynlik emosioneel gedreineer met afloop van die toneelstuk.

Fugard het in 1965 die veelrassige toneelgeselskap *The Serpent Players* gestig. Sy toneelstukke is spreek kwessies van menswaardigheid aan wat onregstreeks die onreg van Apartheid uitwys. Dit is 'n tydlose kwessie. Filosofiese oordenkinge word in *Daar Leef Mense Daar* in alledaagse gesprekvorm deur gewone mense na vore gebring.

In die toneelstuk het Millie 'n verhouding met 'n ander loseerder gehad,

OM DIE TAFEL Millie (Denise Newman) Shorty (Charlton Lee-George) en Don (Johann Nel) praat in Millie se kombuis oor verwerping.

FOTO: Carolyn Meads

maar hy het haar verwerp, moontlik omdat sy te oud is. Die verbygaan van sekondes vul haar met desperaatheid en angstigtheid. Die feit dat dit haar 50ste verjaarsdag is,

maak alles erger.

Millie, Don en Shory het al die 'n behoefte daaraan dat ander mense hulle as mense moet erken. Daarom sê Millie sy wil hê die verbyjagende motors moet

stop, na haar losieshuis kyk en sê: "Daar woon mense daar".

Fugard laat die gehoor nie onaangeraak nie.

CAROLYN MEADS

Van Graan vat raak met 'Die Generaal'

DIE GENERAAL
Met: Leon Kruger,
Brendon Daniels, AJ
van der Merwe, Lor-
raine Burger, Wiseman
Sithole, Christopher
Gxalaba en Leanna
Dreyer
HB Thom Teater

Mike van Graan, skrywer van *Green Man Flashing*, fokus weer eens op kontroversiële kwessies in Suid-Afrika. In die verhaal was misdaad die fokuspunt.

Die verhaal gaan oor sewe karakters wat mekaar indirek deur 'n ander leer ken. Al sewe karakters is saam op die verhoog, maar die verhaal word

deur middel van klein sketse vertel. Hoogstens drie karakters is op 'n slag in 'n toneel betrokke.

Wanneer 'n karakter onbetrokke is, skryf hy/sy kommentaar oor die situasie op 'n skryfbord.

Geen tyd word gemors om ernstige kwessies soos plaasmoorde, huwelike oor die kleurgrens en tronk-omstandighede aan te spreek nie.

Alhoewel dit klink of te veel onderwerpe aangeraak word, help die verskillende tonele en oortuigende spel om die sukses van die stuk te verseker.

Die ouderdomsbeperking van 16 vir geweld kan selfs hoër wees - veral as dit by taalgebruik kom.

Die spanningslyn is deur ongemanierde gehoorlede verbreek. Daar is sporadiese plekke gemaak vir 'n grap, maar in die lig van 'n groter prentjie, is ernstige sake met onwelkome skaterlag bederf.

Baie hoogtepunte kan uitgelig word en dis definitief die geld werd. Van Graan verdien sy Prys vir beste Afrikaanse teks op Aardklop in 2007.

CHRIS BOONZAIR

JELLIE MET EISH Martinus Basson se *Jellie*, in die Sanlam Drukkoker 48 uur toneelfees. Skrywers het 24 uur gehad om 'n teks te skryf en die akteurs die volgende 24 uur om te repeteer. FOTO: Stephan Matthee

Die hart van Afrika se emosie teenoor Europese intellek

MOENIE MY SERVET VERGEET NIE
Met: Andy Fiere en
Francois le Roux
Erfurthuis

Vlaams en Afrikaans word in dié verhoogstuk ingespan om die eerste wêreldse vergrype van 'n onderduimse, gesofistikeerde Europa speels in kontras te stel met dié van 'n

derdewêreldse Afrika.

Die gewilde Vlaamse kunstenaar, Andy Fiere, en die Afrikaanse kunstenaar, Francois le Roux, is 'n dinamiese span wanneer hulle verhoogverse voordra.

Le Roux het hieroor gesê die verhoogverse van Fiere is intellektueel en gesofistikeerd met min emosie.

Daarenteen is syne ge-laai met emosie van die nasies van Afrika. Te midde van hongersnoodkrete,

misdaad en werkloosheid verval die kunstenaar in 'n spiraal van hartseer en desperaatheid om te oorleef.

Die sukkel bestaan en stryd vir oorlewing word beklemtoon.

Le Roux bestempel sy eie verhoogverse as grotesk. "Ontwikkelde Europeërs leef emosieloos vergeleke met die daaglikse stryd vir oorlewing in Afrika, waar krete daagliks opgaan," sê

Le Roux.

Onder goeie beligting smee die kunstenaars 'n band met die gehoor. Hulle deel die verhoog om die beurt totdat hulle uiteindelik in 'n hoogtepunt liggaamlik en emosioneel kontak maak.

Le Roux sit met 'n leë houtkosbak voor hom en kreppeer van die honger, terwyl Fiere heerlik aan soet, kraakvars appels smul. Dan gryp Le Roux na

die servet op die tafel en eet dit.

Multimedia-beelde van natuurtonele met klavier- en tjellospel deur Le Roux dra by tot die emosie. Woord, musiek en beeld smelt saam tot 'n eenheid.

Die gehoor word gekonfronteer met die werklike ekonomiese toestand waarin lande hulle bevind.

CRYSTAL ROBERTSON

Ella wil saam met haar perde hemel toe gaan

ELLA SE PERDE
Met Mary Dreyer en
Neels Coetzee
Teks en regie: Charles
J Fourie
Klein Libertas

God se liefde is wyd, maar is dit wyd genoeg om honde, perde en lesbiërs in die hemel toe te laat? Dit was die middelpunt van baie kontroversiële praatjies tussen Ella en haar prokureur om die wêreld se skeefste tafel in haar plaaskombuis.

Die toneelstuk is gebaseer op die lewe van Ella, oftewel Ella Gordon Dove Colston, wat na Suid-Afrika kom as deel van 'n sirkusgeselskap, 'n plaas koop en later in haar lewe bekend staan as die eienaardige 'perdevrou' van die Overberg.

Mary Dreyer, wat die rol van Ella vertolk, vang die karakter van die verimpelde vroujie met haar kruisbande en gebroke Engels uitstekend vas. Dit was veral haar uitrustings, uitlatings soos "terrorisme is more toerisme" en speelse verwysing na God as "Oubaas", wat die gehoor op die Woordfees laat skater het.

Dié mannetjiesagtige vrou met 'n onafhanklike streep het elke ding

op die plaas Karwyderskraal, waar die toneelstuk afspeel, eiehandig gebou. Daar was sy omring deur alles wat sy voor lief was – haar honde, perde en 'n vrou met die naam Klara.

Dit was juis haar liefde vir dié vrou wat soveel wenkbroue in gelig en gemaak het dat mense by haar gepleit het om haar groot "sonde" te bely voor haar dood.

Neels Coetzee speel Ella se prokureur, wat die ongelukkige taak het om haar omstrede testament op te stel. Coetzee kwyd homself goed van sy taak as storieverteller.

Deur hom leer die gehoor die regte Ella ken. Van haar lelike kruisbande tot haar diepste hartsake. Die werklike vrou met die groot hart wat glo dat almal hemel toe moet gaan.

In 'n gebed maak sy ook 'n ooreenkoms met die "Oubaas" om haar diere en perde saam met haar hemel toe te stuur (al is dit nou die dierehemel) in ruil vir haar plaas.

Ella se perde is 'n bittersoet verhaal van 'n buitengewone legende van ouds. 'n Legende wat deur dié toneelstuk sal bly voortleef.

JANICE KEOGH

ONE FOR FOUR The same dinner guest again.

FOTO: Nozuko Basson

The same dinner again

MAALTYD VIR EEN
Actors: Gerben
Kamper, Stephanie
Brink and Nico Luwes
Director: Nico Luwes
HB Thom Theater

The same procedure as last year? No, not the same!

Dié keer nie in Engels nie maar in Afrikaans.

Maaltyd vir een is the Afrikaans version of the evergreen *Dinner for one*, a popular sketch on South African television every New Year's Eve.

Miss Sophie celebrates her 90th birthday together with her friends Sir Toby, Admiral von Schneider, Mr Pommeroy and Mr Winterbottom. Unfortunately

there's a little problem. The upper-class lady has outlived all of them and her butler James must take their place.

Dry sherry, white wine, champagne, port flows with every course. James has to drink fourfold and gets drunk quickly.

Those who expected a totally original interpretation of the sketch in Afrikaans will be disappointed. It is the same well-laid table with candles and sterling cutlery, the same English toast by Admiral von Schneider and the same stumbling and jumping over the tiger's head.

Gerben Kamper as Butler James, says he tries "not to copy the performance of the actor in the

original."

Despite this, there is not much difference to the Butler James played by Freddie Frinton in the television version, except for the language.

Puns like "gelukkige boutjie" instead of "gelukkige vroujie" work only in Afrikaans and adds certain charm.

However, manager Nico Luwes misses his chance to really localise the sketch. Boerewors instead of haddock from the North Sea would make it a real Afrikaans "maaltyd" instead of a British dinner.

HANNE DETEL, a German student, writes in English about this Afrikaans performance.

Drama class students shine

WINDOW SHOPPING
Director & Writer:
Hannes Spangenberg
Actors: Clinton Brown
John Falk, Lodewyk
Ludik, Heine J. van
As, Bernadette de-la
Guerre
Aan de Brak Teater

What started as a 3rd year class assignment manifested into a work of art when drama students at US created a crowd-hollering production.

Hannes Spangenberg is writer and director of *Window Shopping*, a story set in South Africa about two brothers, John (Clinton Brown) and Johnny (Lodewyk Ludik), who are out on a money-searching escapade when excitement unfolds.

Together with John's ex-girlfriend, Betsie (Bernadette de-la Guerre) the trio encounter a delusional, cannibalistic, paedophilic assassin called Jan Jagter (Heine J. van As). Jagter can't control his erratic urges and the group lands behind bars.

Although *Window Shopping* was never intended for making political or social statements, South African society is beautifully represented with a variety of personalities.

"The characters are a bit absurd, but that is exactly what I wanted," said Spangenberg.

TARRYN K. TRUSSELL

Twelve minutes of heart and soul

DIE HART SE SMELT-KROES
Actors: Louis Pretorius
and Roshina Ratnam
Director: Jacqueline
Dommissie
Writer: Peter Hayes
Ou Hoofgebou

How do you mend a broken heart was the question posed by the protagonist (Louis Pretorius) after discovering that his partner has left him – dejected on the streets of Amsterdam.

To symbolise this, he literally removes his heart from his chest cavity and drops it in a fish tank on stage.

If you could grow a new heart, what would it be made of? Feathers, gold

or steel? *Die Hart se Smelt-kroes* (*The Alchemist's Heart*) explores the universal issues of love, loss and self-discovery.

Twenty people squeezed into the brightly coloured tent outside Die Ou Hoofgebou. "The show is sold out," someone remarked drily.

Inside the dark tent, it was difficult to distinguish where stage ended and audience started. As the red velvet curtains lifted, the audience felt they were part of the performance.

Writer, Peter Hayes said the multi-layered show appeals to both adults and children who each bring their own meaning to the

story. "Children have re-enacted the story for years afterwards and people come to see the show over and over again."

Despite being a mere 12 minutes, the performance is an elaborately technical piece involving a miniature revolving stage, sound effects and a puppet-master. Adding to the drama is the narrator (Roshina Ratnam) – an Afro-haired mythical-like creature swathed in silver organza.

The music of Romme-laere beautifully accentuates the storyline capturing the ebb and flow of the protagonist's emotions.

THANIA GOPAL

Kinderfees. WOW-koerant projek.
Hoe bestuur jy mense.

André P. Brink. John Miles. Let's Mix
It. Die Francois Toerien Show.

Window Shopping. Hart se Smelt-
kroes. Kayamandi. Belgiese Wynproe

Drukkoer. Troebatoer. Chris Cha-
meleon. Wegbreek Wynroete

Spies se grootste plesier

Hier ga' nou 'n lansië gebreek word vir wy-le Jan Spies met 'n glasië rooiwijn op linker.

Dis hoe Ollie Viljoen, PG die Plessis (soos Jan hom genoem het) en Barend Spies die "man agter storie-vertel" herroep, herhaal en herdenk het by die Woordfees.

In *Inkspoor deur die lewe* breek hierdie dries-menskap 'n paar impromptu woorde oor 'n geniale woordmeester. Barend lyk en klink soos sy pa, Ollie lyk nog ná al die jare dieselfde en PG is al ouer as destyds op Spies en Plessie, maar die sjarme en menslikheid is nog dieselfde.

Bram Potgieter begelei Justine Josias op 'n donkerhout vleuelklavier as sy Jan se lirieke vers vir vers laat suis soos 'n gawe briesie oor die Namibiese sand. Sy was net vyf jaar

EEN, TWEE, TRIO Die legendariese Ollie Viljoen, Jan Spies en PG du Plessis

oud met Jan se dood in 1996, maar vly elke noot met 'n aanvoeling vir die geringste goue oomblik sorgvuldig verweef in sy skryfwerk.

Jan was 'n begaafde akademikus by RAU. Hy't vertel dat studente nie uit 'n klas uit loop omdat hulle bang is die dosent daag nie op nie, maar omdat hulle die oomblik vrees wat die vertrek wel sy skaduwee oor hulle boeke gooi.

Jan was 'n boer met sy vellies in die sand. Hoe kan mens hom bedink sonder sy bruin leerbaadjie en flenters velhoed waaruit hy dag na dag stories getrek het?

Hy was die *annerse* stem op die ou Afrikaan-

se Radiodiens en die kof-fiekapitaalman in elke huis. Hy was die uitdrukkinglose gesig op TV en 'n stem vir die humor en alles mooi vir álmal in Suid-Afrika wat Afrikaans gepraat het

"Dit was lekker om vir 'n slag te luister na iemand wat nie k*k praat nie."

- dit was sy voorwaarde vir Spies en Plessie.

Was Jan dan 'n *Jêck of all tryds*? Nee, hy was dié meester van woorde. Hy was, in die woorde van PG, byna enkelhandig

verantwoordelik vir die herlewing van die "orale letterkunde", of sommer net storievertellery, in Afrikaanse gemeenskappe toe tegnologie die volksmond begin snoer het.

Ollie vertel dat Jan nie onderbreek wou word as hy eers aan die gang was nie.

Hy was meestal kerkloos en sou jou sommer sonder sukkel sê hoe hy voel oor jou tussenin-pratery.

Tog was hierdie woorde eerlik, soos toe hy vir Professor Ferdinand Deist na 'n erediens in Windhoek bedank vir die goeie preek, want: "Dit was lekker om vir 'n slag te luister na iemand wat nie k*k praat nie."

PG sê hy is nie meer 'n letterkundige nie, maar 'wyl sy woorde nog valplek soek tussen die gehoor, trek hy los met 'n letterkundige woordskrywing van Jan Spies, sy pen, sy mond, sy intellek, sy menslikheid, sy nederigheid, sy behulp-saamheid en sy stories.

Die dowwe daklig sonder hom af op die verhoog en in 'n amperse heilige oomblik val monde oop, raak knieë lam, kele snik en oë raak wasig in verwondering vir die ou strydros wat sy kameraad se deugde vir oulaas besing tussen mense, wóórdmense.

Bram gaan sit agter sy klavier. Justine se oë is sag en Barend en PG sit elk met 'n glasië wyn. Ollie tel sy trekklavier op en sy Franse klanke maak hoendervleis sover dit gaan. Dit lyk of hy bid en engele sien gelyktydig... Dalk sy ou maat?

"Ek sing 'n nag se ruimtes in," sing Justine.

PG raak weg in sy stoel, sonder woorde, maar met trane, want soos die Woord sou sê: "Dit was goed."

MARCO BOTHA

WOW-dag het leerders se wêreld geopen

Dit is wat op die WOW dag, op die Woordfees in Stellenbosch gebeur het waar meestal op graad 12-leerders van minderbevoorregte skole gefokus is.

Die hoofgedagte was om hulle te motiveer. Omstandighede moenie hulle van hul drome beroof nie.

Mnr. Henry Jeffreys, redakteur van *Die Burger*, het aan hulle gesê, "Gebruik die geleentheid wat voor jou gesit word. Dit kan jou

KOERANTMAN INSPIREER Mnr. Henry Jeffreys, redakteur van *Die Burger* was 'n spreker op die WOW-dag.

FOTO: Vania van der Heever

lewe verander. As jy dit nie gaan gebruik nie, sal jy eendag spyt wees".

Jeffreys het die verhoor vertel hoe hy grootgeword het. "Ek was waar julle vandag is," het Jeffreys gesê. Hy het in 'n dorpsgemeenskap grootgeword en baie struikelblokke oorkom.

Hulle staan op die drumpel van die volwasse wêreld. Die realiteit is dat nie álmal die tersiêre vlak gaan bereik nie.

Dit moet nie die einde

van hul drome wees nie. Die studente moenie toelaat dat omstandighede hulle onderkry nie. Hulle moet elke kans benut.

Die Woordfees en WOW loop hand-aan-hand en is onder die bewake leiding van me. Fiona van Kerwel. Wanneer die Woordfees klaarmaak, gaan WOW voort. Daarin lê die wonder van hierdie projek.

VANIA VAN DER HEEVER

Suid-Afrikaanse wyn op peil met België s'n

"Waar die hart van vol is loop die mond van oor."

Met dié ou gesegde beskryf Mariaan Demanet haar gevoelens oor Suid-Afrikaanse wyn. Demanet is 'n internasionale wynkenner van België. Die Belgiese Wynproe geselligheid, ondersteun deur die Vlaams Suid-Afrikaanse Kultuurstigting is by Die Bergkelder aangebied.

Dit was 'n heerlike gesellige geleentheid. Demanet het die basiese beginsels van wynproe aan die gaste verduidelik. Daarna is verskillende wyne geproe, insluitende 'n Allesverloren Port. Die wyne is elk met 'n kaas van Simonsberg gekompleteer.

'Wynreëls', soos teen

wattertemperatuur om wyn teen te stoor en bedien en hoe lank wyn gestoor kan word, is bespreek. Kurke, skroefproppe en sintetiese proppe is ook opgehaal.

Demanet sê kenners reken die verseëlingsmetode het geen invloed op die smaak van die wyn nie.

Demanet het gesê dat vyf verskillende Suid-Afrikaanse wyne vyf verskillende smake sal oplewer. "Suid-Afrikaanse wyn is van 'n heel goeie kwaliteit met 'n vaste, eweredige deursnee. Suid-Afrika het veral lekker tafelwyne teen baie goeie pryse," sê Demanet.

Professor Hennie Viljoen, voorsitter van die Vlaams Suid-Afrikaanse Kultuurstigting, beskryf die geselligheid as 'n "vloei-bare kultuurwisseling".

Demanet glo die belangrikste kwessie rondom wyndrink is om net wyn te drink wat vir jou lekker is.

DELIA DE VILLIERS

Eer aan 'n woordprofeet

Ode aan 'n "lewende profeet" in die Suid-Afrikaanse dig- en skryfkuns en toneelwêreld.

Dié gedagte het Niel Rademan geïnspireer om Wilma Stockenström op vanjaar se Woordfees te huldig.

"Hoekom moet ons wag tot iemand dood is voordat ons hulle vir hul werk eer?" vra Rademan.

Sy gedagte het gegroei tot *Glans bo vergetelheid*, 'n huldiging vir Stockenström op die Woordfees. Die naam spruit uit die digbundel waarvoor Stockenström in 1977 die Hertzogprys verower het.

'n Oorsig van Stockenström se oeuvre is deur

Ronel Foster gegee. Marietha Channel het gepraat oor Stockenström as mens. Sy vertel die staaltjie van toe sy met hul eerste ontmoeting op 'n rolprentstel vir Stockenström gevra het om vir haar sjokolade te gaan koop. Channel is later getug omdat sy die Hertzogpryswenner 'kêffie'

"'n Formidabele skrywer wat haarself steeds bloot as aktrise beskou"

toe gestuur het

Die gehoor is nostalgies meegevoer met 'n DVD, spesiaal saamgestel deur Johan van Jaarsveld, oor Stockenström se loopbaan as aktrise. Stockenström is 'n "formidabele skrywer wat haarself steeds bloot as aktrise beskou", sê Rademan.

Die gehoor is herinner aan *Mannakwalanners* en Stockenström se rol daarin.

Rademan en Elizabeth de Villiers is die kunstenaars wat opgetree het. Rademan het van Stockenström se gedigte getoonset. Met hom agter die klavier en De Villiers wat sing, was dit 'n hoogtepunt.

Die aand is afgesluit deur Stockenström wat haar gedig *Eland* voorlees en almal hartlik bedank vir die "onverdiende".

Stockenström erken dat sy nie gewoonlik onderhoude toestaan nie. Maar "dit was 'n groot aand, onverwags en onverdiend. Dit laat my net selfbewus voel," sê sy.

Wilma Stockenström vier in Augustus haar 75ste verjaardag. Sy het nou, in die woorde van Van Zyl, "die lewe en die digkuns gecum".

DELIA DE VILLIERS

WILMA STOCKENSTRÖM, skrywer en aktrise

FOTO: Jason Boswell

'Fyn slyper van die woord'

"Miskien as ons geluister het na ons skrywers, sou die geskiedenis van ons land anders gelyk het."

Só sê prof. Dorothea van Zyl, Woordfeesdirekteur, op 'n huldiging vir die skrywer John Miles.

Dié skrywer en olyfboer van die Onder Bokkeveld – "n fyn slyper van die woord", volgens Van Zyl – vier vanjaar sy 70ste verjaarsdag.

Die gesprekke was hoofsaaklik rondom Miles se werk as prosaskrywer en sy betrokkenheid by die uitgewery Taurus wat in 1975 gestig is en werke gepubliseer het wat weens sensuurwetgewing afgekeur kon word.

Prof. Chris van der Merwe van die Universiteit van Kaapstad, het gefokus op Miles se laaste drie romans, *Blaaskans*, *Kroniek uit die doofpot*

BRINK EN MILES, twee "grotes" van die Afrikaanse letterkunde

FOTO: Jason Boswell

en *Die buiteveld*. Van der Merwe het gemeld dat die helde in Miles se werk dikwels die tragiese man op straat is wat "nee" sê vir heersende magstrukture.

Ampie Coetzee, 'n oudkollega van Miles by die Universiteit van Witwatersrand, het oor hul tyd by dié departement asook hul werk by Taurus gepraat.

Taurus het tot stand gekom toe Miles, Coetzee en Ernst Lindenberg ná die verbod op André P. Brink se *Kennis van die Aand* besluit het om

Brink se volgende roman, *'n Oomblik in die wind*, self te publiseer.

In dié terugblik op Taurus, is die onvermydelike vrees vir die terugkeer van sensuur geopper.

Coetzee het hoopvol aan die gehoor gesê: "Die wat jonk is, moet weer 'n verset-uitgewery begin."

André P. Brink het Miles se betrokkenheid by Taurus geloof en opgemerk daar was "baie min mense wat werklik iets aan sensuur gedoen het".

Miles het tydens sy spreekbeurt sy huiwering om deel te neem aan huldigingsgeleenthede verduidelik.

"Ek is nie iemand wat my rig op die verlede nie. Dit is maar een helfte van jou lewe. Dit wat voorlê is ook belangrik. Wanneer 'n mens alleen droom dan bly dit 'n droom, maar as 'n mens saam droom word dit 'n werklikheid," het Miles gesê.

SUSAN SMIT

Marita van der Vyver se huis is waar haar hart is

Marita van der Vyver het vanjaar vir die eerste keer op die Woordfees gekuier.

"Ek is aangenaam verras en dit is vir my heerlik om hier te wees!"

Sy sal altyd lief wees vir Suid-Afrika, maar is dolgelukkig in Frankryk.

"My boom se wortels is stewig in Afrika gevestig. My wortels word hier gevoed, maar my takke strek na 'n ander land."

Suid-Afrika, sy kultuur, mense en die leefstyl inspireer haar eindeloos.

Marita is 'n bekroonde skrywer van kinderboeke, kortverhale en romans.

Sy skryf al van klein af en in 1975 wen sy 'n beurs om by enige Afrikaanse universiteit te gaan studeer. Sy kies die Universiteit van Stellenbosch en behaal hier 'n BA-graad in Afrikaans en Frans en 'n meestersgraad in joernalistiek.

Dit het haar baie van skyfkuns geleer. "Om te skryf is nie vir sissies nie," sê sy.

Dit is 'n werk soos enige ander waar jy swoeg, sweet, en gedissiplineerd moet wees.

Daar is niks soos onder druk skryf en 'n sperdatum om die verbeelding los laat nie.

Marita is self ook liefdaarvoor om romanse, poësie en kortverhale te lees. Een van haar gunstelingboeke is *Love in the time of cholera* deur Gabriel García Márquez. Sy geniet ook die boeke van Tim Morrison en Margaret Atwood.

Marita woon sedert 1999 saam met haar man, Alain, hul dogter, haar seun en sy twee seuns op die Franse platteland.

Sy werk tans aan 'n toneelstuk, wat hopelik vanjaar op Aardklop op die planke gaan wees.

Sy skryf ook 'n opvolgverhaal vir die *Hart van ons Huis* wat spruit uit haar maandelikse *Sarie*-rubriek.

AMELIA WOULDSTRA

Hadji's talkshow mixes up the madness

LET'S MIX IT 2 -
With: Abduraghmaan
Adams and Gary
Naidoo
Directed by: Rafiek
Mammon
At: HB Thom Theatre

Meet Mr Kerry Naartjie, a Bollywood film director, Boeta Raji, the nervous handyman who almost electrocutes himself, Giuseppe Ventorini, an Italian magician whose biggest claim to fame is the disappearance of Osama bin Laden and Harry Mc Kenzie, a bird trainer who shows up with his garish parrot Max.

These are just some of the flamboyant characters interviewed by talk-show host, Hadji Fatima (Abduraghmaan Adams) broadcasting live from her home in Manenberg Estate, Cape Town.

Lets Mix It 2 - Double the Trouble, Twice the Spice comes to Woordfees after a sell-out run at the Baxter Theatre.

Writer and director Rafiek Mammon attributes the show's success to the "freshness, universal appeal and the fact that the characters come from diverse backgrounds."

Due to her broad appeal and popularity, he feels Hadji Fatima's

character has scope for growth and can be used to deliver social commentary in the same vein as Pieter Dirk Uys's Evita.

Gary Naidoo, who plays the role of all Hadji Fatima's quirky guests, delivers an energetic performance which includes changing from shocking pink tights and stilettos to a blonde Indian film star - complete with dangling gold chain - to a swanky Italian "illusionist" to an out-of-breath, female sumo wrestler and occasionally appearing as the grey-haired Boeta Raji.

Asked whether it was difficult to cast a male in a female role, Mammon replied that the show's name is about the melting pot of identities explored. "Let's mix cultures, mix fat and thin, gay and straight, male and female, black and white."

Amidst the chaos on stage, there is time for a few magic tricks involving the audience, the screening of a Bollywood movie trailer called "Kap me kukki, kap me lam" and an amusing credit card advertisement featuring Naidoo sprinting through the streets of Cape Town in a loin cloth.

Naidoo's outstand-

THANIA GOPAL

LAUGHABLE LESSONS The Doctor (Gaetan Schmid) gets carried away with language.

FOTO: Marlene Neethling

Doc's bollocks hang proud

THE DOG'S BOLLOCKS
With: Gaetan Schmid
Klein Libertas Theater

"I like very much... sorry my English not very good." The Doctor (Gaetan Schmid), a hyperactive-polyglot-bow-tie-wearing geek embarks on a journey through the English language including, amongst other things, humankind's first word, "Fornication!"

The Dog's Bollocks rolls through the evolution of English, including the Roman, French and Scandinavian invasions and the

borrowing of words from all across the globe including Hindi.

The show's main props are a blackboard and about 5 pieces of chalk. The chalk-dust particles floating in the air could be a metaphor for the man's thoughts.

Doctor is the personification of genius, an absolute nutter who is brilliant in their field. He often rambles off only to catch himself in mid-sentence with, "It ok, only in my head not real". Yes the man is fruity, but he is brilliant.

It was extremely popular at the National Arts Festival in Grahamstown, but here some of his jokes fly over the heads of non-

first language people. For instance his, "I love you" versus "I love ewe".

If you don't get the female sheep connection, the joke's punchline becomes more of a powder-puff pat.

Schmid's energy and witty language keep the audience/class laughing throughout the entire performance, but it's not all fun and games.

Hidden amongst the humour is the stern warning against the evolution of English as a world language through the internet... wondering whether this is going to be Babel version 2.0.

JASON BOSWELL

Republic a whole new ballgame

BAFANA REPUBLIC
With: Lindiwe Matshikiza
Directed by: Mike van Graan
Klein Libertas Theatre

Award winning play-wright, Mike Van Graan's satirical play, *Bafana Republic* left the audience in stitches.

This satire, starring actress Lindiwe Matshikiza, is inspired by the 2010 FIFA World Cup.

It uses soccer and sports as entry points for social commentary.

The title plays on both the derogatory notion of a "banana republic" and "Bafana Bafana", the en-

dearing name given to the South African national football team.

The play comprises of 10 stand-alone sketches, all by Matshikiza, each featuring a different character, held together by Marthina Van Schalkwyk, the proudly South African tour guide who hosts an imaginary group at the 2010 World Cup.

Other characters include Jorge, the assistant to the Brazilian coach hired by the national team, whose main job is to collect the coach's salary. And then there is Chardonnay, the footballer's wife whose husband kicks for a living, and sometimes brings his

'work' home. There is also commentary on the building of the stadiums that have become political footballs.

Bafana Republic makes South Africans look at each other and laugh in unison. Van Graan's use of Zapiro's cartoons strengthens the scenes. Matshikiza delivers Van Graan's work with contagious energy.

Bafana Republic touches on everything from BEE to the probability of a Jacob Zuma presidency.

It is not just for laughs, but an important story in the South African context.

RUDZANI F. MUSEKWA

ARE YOU LOOKING AT ME? Actress Lindiwe Matshikiza executes one of her many roles in *Bafana Republic*.

PHOTO: Jason Boswell

NO LAUGHING MATTER: Lawrence Schlemmer, Hermann Giliomee and Elna Boesak delve into the relevance of *New History of South Africa*.

PHOTO: Peni Dodo

History of the future

"History is the language of the present. It shows us how we came to be."

This remark by historian Robert Shell set the spirit in which he and several colleagues engaged in a discussion of *New History of South Africa*. Hermann Giliomee and Bernard Mbenga released this anthology of fresh perspectives on local history in late November.

The initial print of 40 000 books has almost been sold out.

The panel of heavy-weight historians, all contributed to the book. Led by Elna Boesak, the discussion focused on the

purpose of an alternate overarching approach to our past.

"We don't understand one another's histories well enough to move forward as South Africa," said Shell. Shell is well known for investigating the 'alternative' history of Muslims in the Cape.

Giliomee explained that previous books with ambitions to historical authority had been limited by ideologies of their authors.

"White politics are not the only aspect of our past that is of historical importance," he commented.

The historical assumptions and "easy truths" are discarded in favour of contemporary international research, done by 28 historians and compiled into a coherent narrative. This approach, says Giliomee, with its constant interrogation of information, adds to its

relevance.

"The uncertainty that surrounds the facts is what gives the book its value."

Janette Deacon, an archaeologist, contributed to the first chapter and commented on Africa's role as the cradle of humanity, and how greater knowledge of our shared ancestry can bridge divisions.

The audience soon became the seventh member of the panel, contributing to the discussion.

A topic of some contention was the position of history at Universities. The discussions was ended by Albert Grundlingh, head of the History Department at the University of Stellenbosch. "Not knowing what happened before you were born means that you will remain a child forever."

STEPHAN MATTHEE

Die koring van die kaf geskei

"Sonder julle is ons leeg en abstrak, sonder ons is julle kaal en bar."

Dit was die gebaar van versoening wat filosoof en ekoloog Johann Hattingh sinies aan die opponerende span skrywers betuig het.

Die jaarlikse stryd tussen wysgere en skrywers in *Filosofie-kafee* is net so deel van Woordfees soos André P. Brink van Afrikaanse letterkunde.

In Brink se afwesigheid het die skrywers 'n goeie woordstryd gevoer, maar dit was die volgelinge van Plato wat dié van Oscar Wilde hul woorde maak eet het.

Dié jaar se woordstryd was oor Afrikaanse idioome soos "die dood is in die pot", "jou woorde eet", "appels en pere" en "koring van die kaf skei".

Steve Hofmeyer se skelm "aktiwiteite" is ingespan om die idioom "verskil soos appels en pere" te verduidelik. Plato draai in sy graf om.

Vasti Roodt het verduidelik dat dit tog moontlik is om jou eie woorde te eet. Ander s'n ook, al smaak dit nie so goed nie.

"Koek is eetbaar. Koek is 'n woord. Daarom is 'n woord eetbaar."

Die Kopsie-walgvideo is meesterlik deur Anton van Niekerk gebruik om die

idioom "die dood is in die pot" voor te stel.

Die vier studente het in 'n oomblik van waansin, 'n potbrousel vol urine, by mense se kele afgeforseer, "en so hul dood in die pot gevind".

Volgens Van Niekerk ken hulle duidelik nie "die verskil tussen 'n kookpot en 'n pispot nie".

Plato het skrywers as kaf afgemaak. Hy meen skrywers praat of skryf nie die waarheid nie. Die filosoof, die denker, bied die oplossing.

"Filosowe mag dalk illusies skei van die waarheid. Maar ek moet toegee, dit maak my dankbaar dat ek dom is," het PG du Plessis gesê.

Dié "ou" storieverteller het die gehoor aan sy voete gehad, maar eindelijk gesmeek om simpatie.

Maar vir die "ou man" was geen simpatie nie. Hattingh het die spyker in die doodskis geslaan met sy slotsom: "Die koring in my groet die kaf in jou."

Hulle verskil nie so radikaal van mekaar nie, daar is net geen standaard waaraan hul aan mekaar vergelyk kan word nie.

Onversoembare verskille moet ons dus nie blind maak vir die dinge wat ons in gemeen het nie, het JP Smit oor die verskil tussen appels en pere gesê.

Ja, filosowe en skrywers verskil dalk soos appels en pere, maar onversoembare verskille kan tog help. Dalk om tussen koring en kaf te onderskei.

SVEN HUGO

LIP-REDAKSIE

REDAKTEUR
Marco Botha

ASSISTANT-REDAKTEUR
Thania Gopal

EINDREDAKTEUR
Stephan Matthee

UITLEG
Johann Thormählen
Janice Keogh
Hanne Detel
Carolyn Meads

FOTOREDAKTEUR
Marlene Neethling

FOTOGRAWE
Jason Boswell
Peni Dodo
Nozuko Basson

SUB-REDAKTEUR
Philippa Francis

SKRYWERS
Christiaan Boonzaier
Delia de Villiers
Lezette Engelbrecht
Sven Hugo
Ingé Lamprecht
Crystal Robertson
Susan Smit
Tarryn K. Trussell
Vania van der Heever
Amelia Woudstra
Rudzani F. Musekwa

REDAKTEURSBRIEF

Lize Beekman het geskryf woorde het vierke. Dit maak vir my sin.

Tyd kan glo vlieg en toe ons met woorde begin werk om LIP aanmekaar te sit, het dit 'n realiteit geword. Woorde kan ook vlieg!

Dit vlieg ver en kry voete. Daar waar dit aanklank vind, ontstig, ontroer, laat lag, laat huil, laat hoendervleis kry en waardering kweek. Dit trap diep op plekke, skop elders, drentel hier en hardloop daar, maar staan nooit stil nie.

In al hierdie oomblikke

kry woorde betekenis en gee aan die leser vierke om te reis waar praai, luister en kyk nie kan nie. Ek glo dis wat LIP vir jou gaan doen.

Daar was te veel stories en te min papier. Ons moes woorde sny en wysig. Ek dink aan die skitterende *Druk-koker* en 'n *Ander Tongval* waarby ons weens logistieke redes nie by uitgekome het nie. Daarom noem ek hulle nou!

Ons woorde is steeds eerlik, speels en dartelend. Dis goed so! Lekker Lip-afiek!

Marco Botha

Diskoers – dis warm, vuurwarm

Die Woordfees het vanjaar 'n paar diskoerse ingeslaan. RSG, met Freek Robinson aan die spits, het in *Praat Saam* soggens regstreeks vanuit die Sasol-kunsmuseum uitgesaai.

Een tema was "Gelyke kanse in sport" waar kwessies soos kwotas en voldoende geriewe in sport bespreek is.

Die debat is ingelui met 'n gesprek tussen Norman Arendse, president van Krieket Suid-Afrika, en Cobus Bester, *Monitor*-aanbieder, oor Arendse se uitlatings oor kwotas in

die Protea-span. Arendse meen dat beter fasiliteite en meer geld bydra daartoe dat meer swart spelers op 'n hoër vlak meeding.

Arendse se mening oor geldsake is gedeel deur Bronwyn Bock Jonathan, voormalige Suid-Afrikaanse netbalkaptein, en Pietie Norval van die *Spier*-tennisakademie.

In die hoofgesprek was Gert Oosthuizen, adjunkminister van sport, en Peter de Villiers, Springbok-afrigter, aan die woord.

Die gehoor was skepties oor veral Oosthuizen se uitlatings dat die regering nie met spankeuse of die bestuur van sport inmeng nie. De Villiers sê van mense word verwag om in te haal, maar die wanbalans moet eers oorkom word. "Kwaliteit in die onderwys" is ook bespreek. Ongelykhede uit die

verlede is 'n groot faktor.

Die lae geletterdheidsvlakke by ouers maak dit vir hulle onmoontlik om hul kinders met skooltake te help.

Prof. Rachel Jafta, van die Universiteit Stellenbosch se departement ekonomie, sê daar is nie probleme met uitkomsgebaseerde onderwys nie, maar wel met die implimentering daarvan. 'n Internasionale studie toon kommerwekkende statistiek oor hoe ondoeltreffend die onderwysstelsel is.

Volgens dié studie presteer 80% van Graad 4-tot Graad 5-leerders nie op standaard nie. Sowat 50% slaag matriek sonder toelating en 'n derde druipt.

Prof. Russel Botman, rektor van die US en lid van Hoër Onderwys Suid-Afrika (HESA), sê baie oor-

FOKUS OP SPORT Freek Robinson van RSG praat met Gert Oosthuizen en Peter de Villiers. FOTO: Marlene Neethling

bruggingsstudente ervaar probleme. Volgens hom beskik baie eerstejaars nie oor leermetodes nie. "Die US is betrokke by leerders van voorheen benadeelde skole van Graad 10."

Laastens het 'n groep formidabele vroue "reguit" gepraat. Hulle was dit eens dat die tyd van swangerskap en kaalvoet in die kombuis verby is.

"Daar is 'n ander wêreld van leierskap-moontlik-

hede," sê me Mary Heins van die departement van geslagstudies van die Universiteit van Wes-Kaap.

Almal het saamgestem dat vroue gelyktydig kan bydra tot die ekonomie én 'n gesin versorg. Sy is ook in staat om 'n goeie leier in enige sektor te wees.

**CRYSTAL ROBERTSON,
VANIA VAN DER
HEEVER & JÓHANN
THORMÄLEN**

OP DIE KOLE! Kos was die tema van vanjaar se Woordfees.

FOTO: Jason Boswell

More than just play at Children's festival

The *Kinderfees* proved to be a highlight at this year's *Woordfees* with crafts and performances to be enjoyed by all.

Amelia van Zyl, organiser of this debut event, said, "I wanted to give children the opportunity to learn business skills." They made, baked and sold their own products.

The youth exceeded all expectations with their innovative arts, crafts and tasty treats. There

truly was something for everyone to enjoy with the added allure of a festive atmosphere.

Elma Horn, who brought her children to the market said, "We are enjoying it thoroughly. I am really impressed by the lovely ideas."

The stalls were judged throughout the day in both primary and high school divisions.

The winners in the primary category were Jana and Michael Steytler from the Stellenbosch Primary with their hotdog stall. Second place went to Jan-Daniel Neethling from the Laerskool Ouplaas with his popular farm stall.

The high school division

saw two community projects winning first and second place. The Community Outreach Project of Stellenbosch High School won with their pancakes and Mari Keyster and Jenine van Rooyen came second with their hospital theme and gave their profits to the Stellenbosch clinic.

Besidesthelivelymarket, the *Kinderfees* also boasted a range of shows, of which, *Arboreta, Die Heks met die Groen Hare*, written by Riana Scheepers, proved to be a favourite. The *Kinderfees* was definitely a huge success, being both educational and fun.

PENI DODO

'White power' lives on as legacy of NP and Apartheid

Half an hour is not very long.

If you're trying to discuss a difficult topic, it's extremely short.

If you are talking about apartheid politics and the progression to the new South Africa, it's ridiculous.

Yet, this was the challenge to Christi van der Westhuizen and Elna Boesak in their discussion at the *Woordfees* about Van der Westhuizen's new book, *White Power*, about the National Party's power years and gradual demise.

Van der Westhuizen also interrogates the role of white politics leading up to the transition of power in the late 1980s and early 1990s.

As a journalist at Max Du Preez's *Vrye Weekblad*, she was in a prime position to observe the dealings of an "elite group of old white

men", as she puts it.

Her argument is that this transfer of power was from a white to black elite, leaving masses still deprived. This "first elite power shift" followed the suit of every major change in South African politics since the Union in 1910.

The unique characteristic of the NP-ANC transfer was that the ANC was inexperienced enough to be railroaded into a Neo-liberal economic system, one which kept the lot of the poor unchanged.

In response to questions from the audience, Van der Westhuizen spoke of her disgust about the recent University of the Free State video scandal.

"Those students acted within a context, not in isolation," she said. "The fact that they seem to misunderstand the scale of their offences is a symptom of the society which they inhabit."

Though the NP may be dead and buried, it seems that its dark legacy endures.

STEPHAN MATTHEE

Diskoers – dis warm, vuurwarm

Die Woordfees het vanjaar 'n paar diskoerse ingeslaan. RSG, met Freek Robinson aan die spits, het in *Praat Saam* soggens regstreeks vanuit die Sasol-kunsmuseum uitgesaai.

Een tema was "Gelyke kanse in sport" waar kwessies soos kwotas en voldoende geriewe in sport bespreek is.

Die debat is ingelui met 'n gesprek tussen Norman Arendse, president van Krieket Suid-Afrika, en Cobus Bester, Monitor-aanbieder, oor Arendse se uitlatings oor kwotas in

die Protea-span. Arendse meen dat beter fasiliteite en meer geld bydra daartoe dat meer swart spelers op 'n hoër vlak meeding.

Arendse se mening oor geldsake is gedeel deur Bronwyn Bock Jonathan, voormalige Suid-Afrikaanse netbalkaptein, en Pietie Norval van die *Spier*-tennisakademie.

In die hoofgesprek was Gert Oosthuizen, adjunkminister van sport, en Peter de Villiers, Springbok-afrigter, aan die woord.

Die gehoor was skepties oor veral Oosthuizen se uitlatings dat die regering nie met spankeuse of die bestuur van sport inmeng nie. De Villiers sê van mense word verwag om in te haal, maar die wanbalans moet eers oorkom word. "Kwaliteit in die onderwys" is ook bespreek. Ongelykhede uit die

verlede is 'n groot faktor.

Die lae geletterdheidsvlakke by ouers maak dit vir hulle onmoontlik om hul kinders met skooltake te help.

Prof. Rachel Jafta, van die Universiteit Stellenbosch se departement ekonomie, sê daar is nie probleme met uitkomsgebaseerde onderwys nie, maar wel met die implimentering daarvan. 'n Internasionale studie toon kommerwekkende statistiek oor hoe ondoeltreffend die onderwysstelsel is.

Volgens dié studie presteer 80% van Graad 4-tot Graad 5-leerders nie op standaard nie. Sowat 50% slaag matriek sonder toelating en 'n derde druipt.

Prof. Russel Botman, rektor van die US en lid van Hoër Onderwys Suid-Afrika (HESA), sê baie oor-

FOKUS OP SPORT Freek Robinson van RSG praat met Gert Oosthuizen en Peter de Villiers. FOTO: Marlene Neethling

bruggingsstudente ervaar probleme. Volgens hom beskik baie eerstejaars nie oor leermetodes nie. "Die US is betrokke by leerders van voorheen benadeelde skole van Graad 10."

Laastens het 'n groep formidabele vroue "reguit" gepraat. Hulle was dit eens dat die tyd van swangerskap en kaalvoet in die kombuis verby is.

"Daar is 'n ander wêreld van leierskap-moontlik-

hede," sê me Mary Heins van die departement van geslagstudies van die Universiteit van Wes-Kaap.

Almal het saamgestem dat vroue gelyktydig kan bydra tot die ekonomie én 'n gesin versorg. Sy is ook in staat om 'n goeie leier in enige sektor te wees.

**CRYSTAL ROBERTSON,
VANIA VAN DER
HEEVER & JÓHANN
THORMÄLEN**

OP DIE KOLE! Kos was die tema van vanjaar se Woordfees.

FOTO: Jason Boswell

More than just play at Children's festival

The *Kinderfees* proved to be a highlight at this year's *Woordfees* with crafts and performances to be enjoyed by all.

Amelia van Zyl, organiser of this debut event, said, "I wanted to give children the opportunity to learn business skills." They made, baked and sold their own products.

The youth exceeded all expectations with their innovative arts, crafts and tasty treats. There

truly was something for everyone to enjoy with the added allure of a festive atmosphere.

Elma Horn, who brought her children to the market said, "We are enjoying it thoroughly. I am really impressed by the lovely ideas."

The stalls were judged throughout the day in both primary and high school divisions.

The winners in the primary category were Jana and Michael Steytler from the Stellenbosch Primary with their hotdog stall. Second place went to Jan-Daniel Neethling from the Laerskool Ouplaas with his popular farm stall.

The high school division

saw two community projects winning first and second place. The Community Outreach Project of Stellenbosch High School won with their pancakes and Mari Keyster and Jenine van Rooyen came second with their hospital theme and gave their profits to the Stellenbosch clinic.

Besidesthelivelymarket, the *Kinderfees* also boasted a range of shows, of which, *Arboreta, Die Heks met die Groen Hare*, written by Riana Scheepers, proved to be a favourite. The *Kinderfees* was definitely a huge success, being both educational and fun.

PENI DODO

'White power' lives on as legacy of NP and Apartheid

Half an hour is not very long.

If you're trying to discuss a difficult topic, it's extremely short.

If you are talking about apartheid politics and the progression to the new South Africa, it's ridiculous.

Yet, this was the challenge to Christi van der Westhuizen and Elna Boesak in their discussion at the *Woordfees* about Van der Westhuizen's new book, *White Power*, about the National Party's power years and gradual demise.

Van der Westhuizen also interrogates the role of white politics leading up to the transition of power in the late 1980s and early 1990s.

As a journalist at Max Du Preez's *Vrye Weekblad*, she was in a prime position to observe the dealings of an "elite group of old white

men", as she puts it.

Her argument is that this transfer of power was from a white to black elite, leaving masses still deprived. This "first elite power shift" followed the suit of every major change in South African politics since the Union in 1910.

The unique characteristic of the NP-ANC transfer was that the ANC was inexperienced enough to be railroaded into a Neo-liberal economic system, one which kept the lot of the poor unchanged.

In response to questions from the audience, Van der Westhuizen spoke of her disgust about the recent University of the Free State video scandal.

"Those students acted within a context, not in isolation," she said. "The fact that they seem to misunderstand the scale of their offences is a symptom of the society which they inhabit."

Though the NP may be dead and buried, it seems that its dark legacy endures.

STEPHAN MATTHEE

Anton Goosen kry vanjaar 'n paar nuwe "vrinne" by

"Deesdae ken ek die woorde van Pampoen ook," het Anton Goosen in sy vertoning *Anton Goosen en Vrinne* op Woordfees geskerts en met 'n weergawe van Steve Hofmeyr se bekende liedjie losgetrek.

Dié opmerking en talle ander het die gehoor, wat skynbaar uit verskeie Goosen-aanhangers bestaan het, dikwels tydens die vertoning laat skaterlag.

Maar dit was sonder twyfel die musiek wat die aand gemaak het!

Die liedjieboer met sy kenmerkende keps en in

'n T-hemp van AC/DC, en die meesterlike baskitaarspeler Schalk Joubert het die verhoog gedeel.

Die "Liedjieboer" se ander "vrinne" was die jong Afrikaanse rockers, Gian Groen en Zinkplaat. Dit was veral spesiaal om dié twee saam met Goosen te sien optree, aangesien die eerste Afrikaanse rockliedjie byna 30 jaar gelede deur hom geskryf is.

Goosen het die gehoor vermaak met 'n hele paar ou liedjies soos "Jantjie" en "n Brief vir Simone". Gian Groen het liedjies van die nuwe album *Welkom in Somersburg*, gesing. Hulle het egter nie die gehoor teleurgestel nie en afgesluit met die ou treffer "Vier Seisoene Kind".

Zinkplaat se Bertie Coetzee, hoofseker, het opgemerk watter "groot eer" dit was om die verhoog saam met Goosen

te deel. Heel gepas, aangesien Goosen al langer in die musiekbedryf is as wat Zinkplaat se lede gemiddeld oud is!

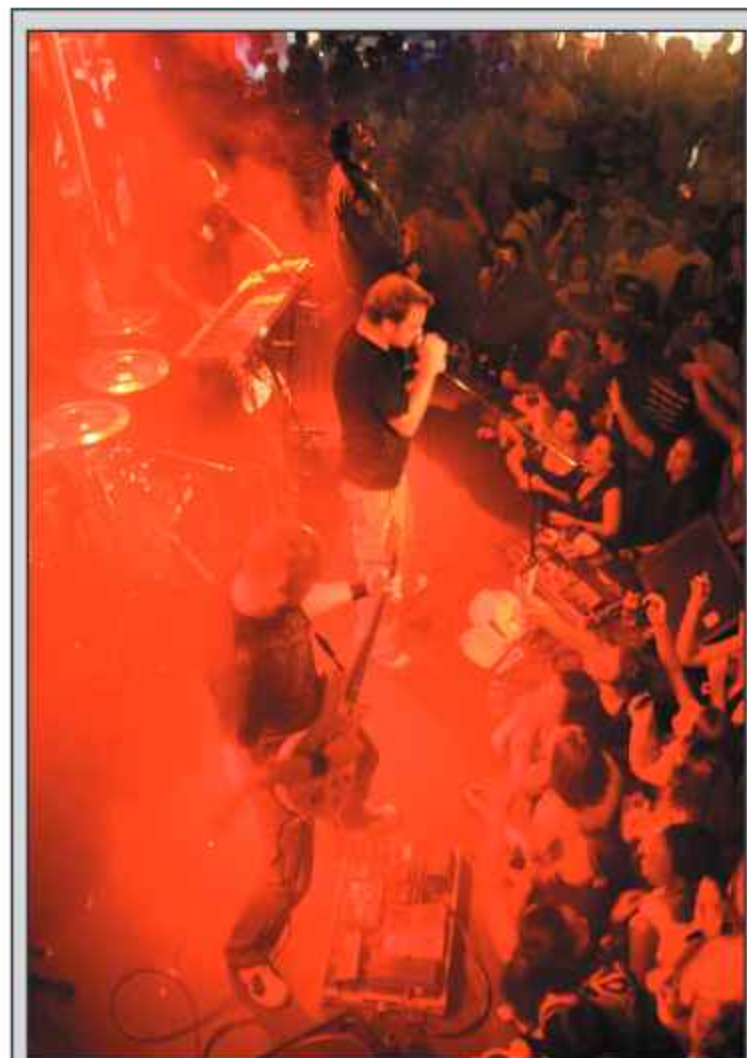
Soos gewoonlik het die viertal nie teleurgestel nie. Die groep het liedjies van hul nuwe album *Musiek uit die geraas*, gespeel en heelwat ou bekendes.

Goosen en sy "vrinne" se gesamentlike vertoning het dit laat lyk asof dié klomp al jare lank saam speel. Die musikante het afgesluit met "Byeboerwa", met bykans al die musikante op die verhoog.

Die gehoor se uitgerakte toejuiging en handeklappery kon nie die musikante oorreed om weer die verhoog te betree nie.

Ná so 'n onverbeterlike vertoning sou ek dit ook nie gewaag het nie.

SUSAN SMIT

PRIME CIRCLE LAAT WAAI! Prime Circle het die gehoor histories gehad met hul vertoning in die Neelsie in Stellenbosch. FOTO: Janice Keogh

So ry die Boere troebatoer-toer so

"Die fees was só goed, die Chateau Libertas het opgeraak."

Dit was die woorde van 'n toeskouer ná vanjaar se *Wegbreek Troebatoer*.

Wat 'n féés! Die gehoor met omies en tannies, studente en bloedjong kinders saam met hul ouers het die piekniek onder die sterre geniet. Hulle het gekuier, terwyl van ons land se gunsteling-kunstenaars met ou geliefde treffers deur die aand getoer het.

Die tema is reis. Johan Bakkes se woorde by verlede jaar se *Troebatoer* is deur Ian Roberts, die seremoniemeester, herhaal om die tema by die gehoor te laat insink: "Geen kunstenaar kan musiek maak sonder om te reis nie, al is dit in jou kop."

Die kombinasie van kunstenaars in *Troebatoer* was iets besonder. Valiant Swart, Koos Kombuis, die Radio Kalahari Orkes, lede van Schalk

Joubert se Kayamandi-projek en andere was almal op die verhoog deur die loop van die aand.

Lani Pieterse met haar engelstem en Rian Malan het die aand op 'n rustige noot begin.

Valiant se rock 'n roll en Koos se ou treffer "Lente in die Boland" was besliste hoogtepunte vir baie.

Sommige kon nie die versoeking weerstaan om te dans op die ritme van Koos se songs nie.

"Ek is bly om te sien dat die ou hardebaarde, soos

Valiant en Koos, nog nie hul oemf verloor het nie," het Edo Heyns, 'n toeskouer, gesê.

Vanjaar was die laaste keer wat die vertoning as *Wegbreek se Troebatoer* bekend sal staan. Van volgende maand af verander dié reistydskrif se naam na *Moolloop*.

"Maar dit beteken beslis nie die einde van *Troebatoer* nie," het die redakteur, Gerrit Rautenbach, gesê.

MARLENE NEETHLING

DIE MYSTIC BOER IN SY ELEMENT Valiant Swart in vervoering by Klein Libertas. FOTO: Marlene Neethling

Kartel rock, maar gehoor so flou soos flat Coke

Van Coke Kartel het 'n energieke vertoning in die Dorpstraat-teater gelewer, wat nie die gewenste terugvoering van die gehoor ontvang het nie.

Van Coke Kartel, met Francois van Coke aan die spits, die altyd energieke Wynand Myburgh op baskitaar, en Justin Kruger op dromme, het die Dorpstraat-musiekfees as deel van die Woordfees geopen.

Dié groep spruit uit die gewilde Afrikaanse musiekfenomeen, Fokofpolisiekar, wat groot opslae in die Suid Afrikaanse musiekbedryf gemaak het.

Van Coke Kartel het 'n aansienlik meer aggressiewe toenaadering tot hulle musiek as hul voorgangers, wat veroorsaak dat die lirieke

DIE KARTEL FOTO: Annie Kloppers

by tye verlore raak.

Die opvoering het egter nie teleurgestel nie. Van Coke en Myburgh bou op mekaar se energie in hul unieke verhoogopvoering wat wyd bekend is as van die "lewendigste" in die bedryf.

Die gehoor het egter 'n teleurstellende reaksie tydens die vertoning gelewer. Dalk omdat hulle sittend was.

"Hierdie liedjie gaan oor baklei, partytjie en vriende, gepas vir die aand," het Van Coke sarkasties gesê.

SVEN HUGO

Woordfees touches Kayamandi

Stellenbosch tourism, municipality and the wine industry are doing its part in developing the township of Kayamandi.

The Roots African Restaurant in the Ikhaya Trust Centre in Kayamandi hosted a music event featuring Schalk Joubert, Sharon Katz and Masande, a talent group from Kayamandi.

The organisation of the event started last year in September. The organiser, Cornelia Faasen, said she wanted to have a nice project in Kayamandi.

"There is a nice restaurant in this township. So why not do something like this? We want to build an audience who can appreciate such an event," says Faasen.

Honoured guests include Erma Albers of Distell, Emile Joubert of Media Vision and Hannes van Zyl, executive trustee of Ikhaya Trust Centre. Nederburg Estate provided the wines and hosted a wine tasting session.

Katz and Masande were the opening act. They had the audience asking for more. "It is rare that you find a township talent group who can play with a professional band," says Schalk Joubert.

Entitled *Kayamandi*, the show is a dream-come-true for Schalk Joubert. He released an album entitled *Kayamandi* in 2007. It is a blend of jazz and traditional. He said that the album is not about Kayamandi, but the concept is from Kayamandi. "The songs are about home and being at home."

The music, décor and

food were excellent. The ambiance gave the guests a township experience which they will never forget.

"We want to bridge the gap between Stellenbosch and Kayamandi. The two must feed off each other in terms of capital," says Emile Joubert.

The Stellenbosch wine industry is a fast-growing vital part of Stellenbosch tourism. The municipality, tourism and the wine industry want Kayamandi to be part of the development.

Emile Joubert said that they wanted to build the township so that the residents from Kayamandi can be part of the growth and feed off the energy of Stellenbosch.

"We really owe Kayamandi. We would like the students to take part," says Joubert.

NOZUKO BASSON

TOWNSHIP TALENT Masande let the energy flow

PHOTO: Nozuko Basson

Multi-sensory experience of food and music

From the minute Anna Davel's silky voice filled the darkened stage you were transported to a world of taste, sensation and melody. *Bon Appetit!* combines the aromas and textures of food with a cosmopolitan blend of songs. As Anna

moved through a series of courses – from the appetite-whetting Pronto to the full-bodied main meal Contori – she performed a set infused with everything from eastern flavours to heady jazz.

Anna's singing was interspersed with vivid descriptions of food's ability to arouse and entice, taking you on "a ride of appetite and aphrodisiacs". Matthys Maree played the piano with style and verve while David Klassen on

percussion provided the perfect rhythmic base for Anna's voice, which glided over the beats like warm honey.

Love, food and music were blended to create a multi-sensory experience. "Without new flavours, the world remains black and white," said Anna, before singing about oysters, spaghetti and carpaccio, crème brûlée and vanilla. She spoke of feasting and love as adventures that should overwhelm the

senses. The songs themselves evoked various taste experiences, with sultry rhythms like "Caramel" and "Aphrodisiac", and the relaxed, rainy day melody, "Banana Pancakes".

Anna is a born performer. She used her whole body to engage with the audience, moving her hands to express nuances in the lyrics. The performance's global feel saw Anna adapting effortlessly to different musical styles, from Afrikaans melodies

like "Kaneel Verkoper" to the sassy Italian "Mambo".

At times the use of props was slightly forced but this was a small defect in an otherwise captivating performance.

The show was specially developed in line with the Woordfees theme "So is my tafel gedek". It is a show that uses evocative imagery and sensual rhythms to take your senses on a musical journey.

LEZETTE ENGELBRECHT

HOOGTEPUNT Pauline du Plessis en Elizabeth Frandsen

PHOTO: Jason Boswell

Da Capo-Trio vermaak met baie genres

Die Da Capo-Trio het gehore bederf met 'n gebalanseerde program wat gewissel het tussen ernstige kunsmusiek en ligte gunsteling uit musiekblyspele.

Van die drie sangers, verdien Elizabeth Frandsen vyf sterre. Haar mezzo-sopraan stem, ongelooflike omvang en verbluffende tegniek het haar toege-

laat om gemaklik tussen genres te wissel. Bizet se "Habanera" en "All that jazz" uit die musiekblyspel Chicago, was hoogtepunte in haar solo's. Dis jammer dat sy in elke groep-sangitem die mindere party moes sing.

Op dieselfde noot het Du Plessis beïndruk met haar weergawe van Audrey Hepburn se "Moon River".

Alhoewel Louw haar kant gebring het, het sy teenoor Frandsen en Du Plessis plek-plek oor haar hoë note gestruikel.

Dit spyt my dat die drie operasangers ligte musiek in hul program moes in-

sluit. Met die huidige stand van klassieke musiek in Suid-Afrika, is die wil om te kommersialiseer die enigste uitweg om gehore te lok. Gelukkig het hulle nie die paar kunsmusiekstukke in die program met 'n moderne streep ("beat") bederf nie.

Luidsprekers en drie mikrofone is voor die sangers opgestel. Nadat hulle voor die mikrofone begin sing het, is dié luisteraar gedwing om by tye sy ore toe te druk.

Daar was ook geen program beskikbaar nie.

CHRIS BOONZAIR

6

Definitely not some Minnie-scule act

It is no wonder that Laurika Rauch describes Emile Minnie as one of South Africa's best songwriters. From the very beginning to the very end of his performance, he has the audience eating out of his hand.

Minnie, performing at the Woordfees, debuted songs from his new album, *Nagmusiek*, in the Aan de Braak theatre. The warm, cosy venue along with Minnie's relaxed stage presence set the ideal atmosphere for audience interaction. And they loved it!

His music is interwoven with story-telling and clever commentary, making his overall performance a brilliant one. The piano playing is original and he thrives on the energy and reaction of the audience members, engaging with them every moment.

Bold and bald, he sits unconventionally at the piano, one foot on the pedal and the other leg towards the audience.

Minnie, who has already released two albums, *Onderwater Drome* and *Dagbreek*, has performed at the Woordfees and in the Aan de Braak theatre for fifteen years. Experience is certainly on his side and it shows.

The title of his new album, *Nagmusiek*, has a fascinating story behind it. Minnie says that inter-

MEGASTAR Emile Minnie wows the audience in his 15th consecutive Woordfees performance. PHOTO: Jason Boswell

esting things happen at night; there are silent moments and there are also parties. This album is a combination of emotional and lighter music, a great balance between elements of rock, cabaret and pop.

An additional highlight of the show was an introductory performance by Nedine Blom, an acclaimed Afrikaans jazz artist who

also sang a duet with Minnie later in the show.

Most of his songs are in Afrikaans and a little French is featured but no matter what language, Minnie entertains and delights his audience.

It is a "magical" musical experience just being in the same room with him.

PHILIPPA FRANCIS

Hoëpriester gee raad oor misterie van die liefde

Soos Stellenbosch en Die Laan, gaan Jak de Priester en liefdesliedjies feitlik hand aan hand.

Die meeste van sy lirieke handel oor die liefde en die uitdagings daarvan. Daarom is sy nuutste werk, *Net 'n bietjie liefde vir die langpad*, so reg in sy (liefdes)kraal.

De Priester neem die gehoor op 'n liefdesvaart waarin hy die dieptes van die liefde verken. Hy ver-

tel hoe die liefde kan seermaak, maar ook blind is.

Die show begin met die titelsnit 'Net 'n bietjie liefde vir die langpad,' waarna die informele atmosfeer deur die speel van die troumars onderbreek is. De Priester maak dan asof hy 'n toespraak as bruidegom moet lewer.

Behalwe vir baie oorspronklike werk, kom liedjies soos 'Bridge Over Troubled Water' en 'Great Balls Of Fire' ook voor.

Die musiek handhaaf die hoë standaard waarvoor De Priester bekend en is 'n mengsel van blues, soul en rock en roll.

'n Band met onder andere Michelle Ohloff, wat

al baskitaar vir Klopjag en Mel Botes gespeel het, begelei De Priester in 'n musiekervaring soos min.

Die show se samestelling verskil van tradisionele De Priester-konserte. Hy bekoor nie net die gehoor met sy stem nie, maar deel ook persoonlike geheime.

Hy vertel byvoorbeeld grappig van sy eerste fliek saam met 'n meisie in standerd vier, eerste soen, jare as tienerseun in Hoërskool Parys en sy obsessie met matriekmeisies.

De Priester praat van liefdesteleurstellings, maar laat die gehoor terselfder tyd soos tieners opgewonde oor die liefde dink. Sy vaardigheid as akteur

is duidelik sigbaar en kan in die toekoms selfs tot ander geleenthede in die vermaaklikheidswêreld lei.

Die gehoor lag klokslag vir die manier waarop hy alledaagse liefdeservaringe weergee.

'n De Priester-vertoning, en veral een oor liefde, sal eenvoudig nie dieselfde wees sonder 'Sally Williams Nougat' nie.

Gevolg lik is dit as voorlaaste song opgevoer. Daarna is 'n liefdevolle ervaring afgerond met 'Net 'n bietjie liefde vir die langpad' en die gehoor met 'n geloof in ware liefde huis toe ge-stuur.

JÓHANN THORMÄHLEN

Wanneer Blou Maandag 'n nuwe betekenis kry

Jy weet dis 'n blou Maandag wanneer jou komper skielik besluit dis tyd vir 'n blaaskans. Maar wanneer André Swiegers se musiek die Aan-de-Braak-teater in Stellenbosch vul, weet jy dat die blues maar sal moet oorstaan tot môre.

Swiegers, ook bekend as skrywer van die treffer, *Blou*, het die gehoor in afwagting op 'n blouoogliedjie gehad.

Jonk en oud het gesit en luister na bekende liedjies soos Aphrodite, maar ook minder bekende nommers soos Godin wat slegs ses maande oud is.

Swiegers is 'n waarnermer. Hy put inspirasie vir lirieke uit feitlik enige iets — selfs grappies van sy kinders dien as tema in *Glad* soos 'n vis. Die sanger

se humorsin skemer ook soms deur met Briel-klanke en opmerkings oor liedjies wat 20 jaar neem om treffers te word.

Twee nommers van Cat Stevens is ook gesing.

Die gehoor het by tye saamgesing en Blou somer namens die kunstenaar voltooi. 'n Sopie whiskey het die stilte verbreek en as grande finale gediën. 'n Blou Maandag word selde so mooi afgesluit.

INGÉ LAMPRECHT

HARTROEREND André Swiegers voer die gehoor mee. FOTO: Ingé Lamprecht

Woordfees Lippe

"South Africa will never be like Zimbabwe. This is because Mugabe has an obedient army and police force, and we do not." — Professor Herman Giliomee

"Die liefde is soos die global warming van die hart" — Jak de Priester (*Net 'n bietjie liefde vir die langpad*)

"What can you say about war? It's just so musical." — Zorada Temmingh (*The Four Horsemen of the Apocalypse*)

"As jy so goed gelyk het in n miniskirt, sou jy dit ook gedoen het." — Chris Chameleon oor sy jare in die musiekgroep Boo!

"Hierdie LIP kort 'n lipo." — Redaksielid oor die oormaat stories in die koerant

"Dit was die interessantste twaalf minute wat ek ooit in my lewe ervaar het" — Ronel Loots (*Gehoor by Die hart se smeltkroes*)

"This atcha pod has not found the right mango pickle" — Mr Kerry Naartjie (*On love in Lets Mix it 2*)

"Kom jy nou van Springboks af?" — Koshuismaat aan redaksielid wat 04:00 by die huis kom.

"'I love ewe' was the origin of 'I love you!'" — The Doctor, *The dog's bollocks*.

Fugard-stuk bekryk menswaardigheid

DAAR LEEF MENSE DAAR
Met: Denise Newman
Johann Nel, Charlton
Lee-George en Bron-
wyn van Graan
Regie: Juanita Swane
poel
Klein Libertas Teater

Tiek tok tiek tok tiek tok tiek tok.

Dit is al wat 'n mens in die donker teater kon hoor voordat *Daar Leef Mense Daar* begin het. Die tiek tok was deur die hele toneelstuk hoorbaar. Soms het 'n horlosie geslaan vir meer as dertien slae en soms kon die geraas gehoor word van motors wat verbyry. Die toneelstuk se sentrale temas - die verbygaan van tyd en die voortgaan van die wêreld sonder jou - is deur die klank gesuggereer.

Daar Leef Mense Daar is die Afrikaanse vertaling van Athol Fugard se *People Are Living There*. In die toneelstuk meen Millie (Denise Newman), die eienares van 'n arm-

salige gastehuis en twee van haar armsalige losseers, Don (Johann Nel) en Shorty (Charlton Lee-George), hulle is deur die wêreld weggegooi en vergeet. Die vertaling van die toneelstuk was voortreflik. Die idiomatiese Afrikaans het heeltemal natuurlik geklink. Die akteurs se spel het die gehoor meegevoer. Verle Denise Newman was waarskynlik emosioneel gedreineer met afloop van die toneelstuk.

Fugard het in 1965 die veelrassige toneelgeselskap *The Serpent Players* gestig. Sy toneelstukke is spreek kwessies van menswaardigheid aan wat onregstreeks die onreg van Apartheid uitwys. Dit is 'n tydlose kwessie. Filosofiese oordenkinge word in *Daar Leef Mense Daar* in alledaagse gesprekvorm deur gewone mense na vore gebring.

In die toneelstuk het Millie 'n verhouding met 'n ander loseerder gehad,

OM DIE TAFEL Millie (Denise Newman) Shorty (Charlton Lee-George) en Don (Johann Nel) praat in Millie se kombuis oor verwerping.

FOTO: Carolyn Meads

maar hy het haar verwerp, moontlik omdat sy te oud is. Die verbygaan van sekondes vul haar met desperaatheid en angstigtheid. Die feit dat dit haar 50ste verjaarsdag is,

maak alles erger.

Millie, Don en Shory het al die 'n behoefte daaraan dat ander mense hulle as mense moet erken. Daarom sê Millie sy wil hê die verbyjagende motors moet

stop, na haar losieshuis kyk en sê: "Daar woon mense daar".

Fugard laat die gehoor nie onaangeraak nie.

CAROLYN MEADS

Van Graan vat raak met 'Die Generaal'

DIE GENERAAL
Met: Leon Kruger,
Brendon Daniels, AJ
van der Merwe, Lor-
raine Burger, Wiseman
Sithole, Christopher
Gxalaba en Leanna
Dreyer
HB Thom Teater

Mike van Graan, skrywer van *Green Man Flashing*, fokus weer eens op kontroversiële kwessies in Suid-Afrika. In die verhaal was misdaad die fokuspunt.

Die verhaal gaan oor sewe karakters wat mekaar indirek deur 'n ander leer ken. Al sewe karakters is saam op die verhoog, maar die verhaal word

deur middel van klein sketse vertel. Hoogstens drie karakters is op 'n slag in 'n toneel betrokke.

Wanneer 'n karakter onbetrokke is, skryf hy/sy kommentaar oor die situasie op 'n skryfbord.

Geen tyd word gemors om ernstige kwessies soos plaasmoorde, huwelike oor die kleurgrens en tronk-omstandighede aan te spreek nie.

Alhoewel dit klink of te veel onderwerpe aangeraak word, help die verskillende tonele en oortuigende spel om die sukses van die stuk te verseker.

Die ouderdomsbeperking van 16 vir geweld kan selfs hoër wees - veral as dit by taalgebruik kom.

Die spanningslyn is deur ongemanierde gehoorlede verbreek. Daar is sporadiese plekke gemaak vir 'n grap, maar in die lig van 'n groter prentjie, is ernstige sake met onwelkome skaterlag bederf.

Baie hoogtepunte kan uitgelig word en dis definitief die geld werd. Van Graan verdien sy Prys vir beste Afrikaanse teks op Aardklop in 2007.

CHRIS BOONZAIR

JELLIE MET EISH Martinus Basson se Jellie, in die Sanlam Drukkoker 48 uur toneelfees. Skrywers het 24 uur gehad om 'n teks te skryf en die akteurs die volgende 24 uur om te repeteer. FOTO: Stephan Matthee

Die hart van Afrika se emosie teenoor Europese intellek

MOENIE MY SERVET VERGEET NIE
Met: Andy Fierens en
Francois le Roux
Erfurthuis

Vlaams en Afrikaans word in dié verhoogstuk ingespan om die eerste wêreldse vergrype van 'n onderduimse, gesofistikeerde Europa speels in kontras te stel met dié van 'n

derdewêreldse Afrika.

Die gewilde Vlaamse kunstenaar, Andy Fiere, en die Afrikaanse kunstenaar, Francois Le Roux, is 'n dinamiese span wanneer hulle verhoogverse voordra.

Le Roux het hieroor gesê die verhoogverse van Fiere is intellektueel en gesofistikeerd met min emosie.

Daarenteen is syne ge-laai met emosie van die nasies van Afrika. Te midde van hongersnoodkrete,

misdaad en werkloosheid verval die kunstenaar in 'n spiraal van hartseer en desperaatheid om te oorleef.

Die sukkel bestaan en stryd vir oorlewing word beklemtoon.

Le Roux bestempel sy eie verhoogverse as grotesk. "Ontwikkelde Europeërs leef emosieloos vergeleke met die daaglikse stryd vir oorlewing in Afrika, waar krete daagliks opgaan," sê

Le Roux.

Onder goeie beligting smee die kunstenaars 'n band met die gehoor. Hulle deel die verhoog om die beurt totdat hulle uiteindelik in 'n hoogtepunt liggaamlik en emosioneel kontak maak.

Le Roux sit met 'n leë houtkosbak voor hom en krepeer van die honger, terwyl Fiere heerlik aan soet, kraakvars appels smul. Dan gryp Le Roux na

die servet op die tafel en eet dit.

Multimedia-beelde van natuurtonele met klavier- en tjellospel deur Le Roux dra by tot die emosie. Woord, musiek en beeld smelt saam tot 'n eenheid.

Die gehoor word gekonfronteer met die werklike ekonomiese toestand waarin lande hulle bevind.

CRYSTAL ROBERTSON

Ella wil saam met haar perde hemel toe gaan

ELLA SE PERDE
Met Mary Dreyer en
Neels Coetzee
Teks en regie: Charles
J Fourie
Klein Libertas

God se liefde is wyd, maar is dit wyd genoeg om honde, perde en lesbiërs in die hemel toe te laat? Dit was die middelpunt van baie kontroversiële praatjies tussen Ella en haar prokureur om die wêreld se skeefste tafel in haar plaaskombuis.

Die toneelstuk is gebaseer op die lewe van Ella, oftewel Ella Gordon Dove Colston, wat na Suid-Afrika kom as deel van 'n sirkusgeselskap, 'n plaas koop en later in haar lewe bekend staan as die eienaardige 'perdevrou' van die Overberg.

Mary Dreyer, wat die rol van Ella vertolk, vang die karakter van die verimpelde vroujie met haar kruisbande en gebroke Engels uitstekend vas. Dit was veral haar uitrustings, uitlatings soos "terrorisme is more toerisme" en speelse verwysing na God as "Oubaas", wat die gehoor op die Woordfees laat skater het.

Dié mannetjiesagtige vrou met 'n onafhanklike streep het elke ding

op die plaas Karwyderskraal, waar die toneelstuk afspeel, eiehandig gebou. Daar was sy omring deur alles wat sy voor lief was – haar honde, perde en 'n vrou met die naam Klara.

Dit was juis haar liefde vir dié vrou wat soveel wenkbroue in gelig en gemaak het dat mense by haar gepleit het om haar groot "sonde" te bely voor haar dood.

Neels Coetzee speel Ella se prokureur, wat die ongelukkige taak het om haar omstrede testament op te stel. Coetzee kwyt homself goed van sy taak as storieverteller.

Deur hom leer die gehoor die regte Ella ken. Van haar lelike kruisbande tot haar diepste hartsake. Die werklike vrou met die groot hart wat glo dat almal hemel toe moet gaan.

In 'n gebed maak sy ook 'n ooreenkoms met die "Oubaas" om haar diere en perde saam met haar hemel toe te stuur (al is dit nou die dierehemel) in ruil vir haar plaas.

Ella se perde is 'n bittersoet verhaal van 'n buitengewone legende van ouds. 'n Legende wat deur dié toneelstuk sal bly voortleef.

JANICE KEOGH

ONE FOR FOUR The same dinner guest again.

FOTO: Nozuko Basson

The same dinner again

MAALTYD VIR EEN
Actors: Gerben
Kamper, Stephanie
Brink and Nico Luwes
Director: Nico Luwes
HB Thom Theater

The same procedure as last year? No, not the same!

Dié keer nie in Engels nie maar in Afrikaans.

Maaltyd vir een is the Afrikaans version of the evergreen *Dinner for one*, a popular sketch on South African television every New Year's Eve.

Miss Sophie celebrates her 90th birthday together with her friends Sir Toby, Admiral von Schneider, Mr Pommeroy and Mr Winterbottom. Unfortunately

there's a little problem. The upper-class lady has outlived all of them and her butler James must take their place.

Dry sherry, white wine, champagne, port flows with every course. James has to drink fourfold and gets drunk quickly.

Those who expected a totally original interpretation of the sketch in Afrikaans will be disappointed. It is the same well-laid table with candles and sterling cutlery, the same English toast by Admiral von Schneider and the same stumbling and jumping over the tiger's head.

Gerben Kamper as Butler James, says he tries "not to copy the performance of the actor in the

original."

Despite this, there is not much difference to the Butler James played by Freddie Frinton in the television version, except for the language.

Puns like "gelukkige boutjie" instead of "gelukkige vroujie" work only in Afrikaans and adds certain charm.

However, manager Nico Luwes misses his chance to really localise the sketch. Boerewors instead of haddock from the North Sea would make it a real Afrikaans "maaltyd" instead of a British dinner.

HANNE DETEL, a German student, writes in English about this Afrikaans performance.

Drama class students shine

WINDOW SHOPPING
Director & Writer:
Hannes Spangenberg
Actors: Clinton Brown
John Falk, Lodewyk
Ludik, Heine J. van
As, Bernadette de-la
Guerre
Aan de Brak Teater

What started as a 3rd year class assignment manifested into a work of art when drama students at US created a crowd-hollering production.

Hannes Spangenberg is writer and director of *Window Shopping*, a story set in South Africa about two brothers, John (Clinton Brown) and Johnny (Lodewyk Ludik), who are out on a money-searching escapade when excitement unfolds.

Together with John's ex-girlfriend, Betsie (Bernadette de-la Guerre) the trio encounter a delusional, cannibalistic, paedophilic assassin called Jan Jagter (Heine J. van As). Jagter can't control his erratic urges and the group lands behind bars.

Although *Window Shopping* was never intended for making political or social statements, South African society is beautifully represented with a variety of personalities.

"The characters are a bit absurd, but that is exactly what I wanted," said Spangenberg.

TARRYN K. TRUSSELL

Twelve minutes of heart and soul

DIE HART SE SMELT-KROES
Actors: Louis Pretorius
and Roshina Ratnam
Director: Jacqueline
Dommissie
Writer: Peter Hayes
Ou Hoofgebou

How do you mend a broken heart was the question posed by the protagonist (Louis Pretorius) after discovering that his partner has left him – dejected on the streets of Amsterdam.

To symbolise this, he literally removes his heart from his chest cavity and drops it in a fish tank on stage.

If you could grow a new heart, what would it be made of? Feathers, gold

or steel? *Die Hart se Smelt-kroes* (*The Alchemist's Heart*) explores the universal issues of love, loss and self-discovery.

Twenty people squeezed into the brightly coloured tent outside Die Ou Hoofgebou. "The show is sold out," someone remarked drily.

Inside the dark tent, it was difficult to distinguish where stage ended and audience started. As the red velvet curtains lifted, the audience felt they were part of the performance.

Writer, Peter Hayes said the multi-layered show appeals to both adults and children who each bring their own meaning to the

story. "Children have re-enacted the story for years afterwards and people come to see the show over and over again."

Despite being a mere 12 minutes, the performance is an elaborately technical piece involving a miniature revolving stage, sound effects and a puppet-master. Adding to the drama is the narrator (Roshina Ratnam) – an Afro-haired mythical-like creature swathed in silver organza.

The music of Romme-laere beautifully accentuates the storyline capturing the ebb and flow of the protagonist's emotions.

THANIA GOPAL

Kinderfees. WOW-koerant projek.
Hoe bestuur jy mense.

André P. Brink. John Miles. Let's Mix
It. Die Francois Toerien Show.

Window Shopping. Hart se Smelt-
kroes. Kayamandi. Belgiese Wynproe

Drukkoer. Troebatoer. Chris Cha-
meleon. Wegbreek Wynroete

Spies se grootste plesier

Hier ga' nou 'n lansië gebreek word vir wyle Jan Spies met 'n glasië rooiwijn op linker.

Dis hoe Ollie Viljoen, PG du Plessis (soos Jan hom genoem het) en Barend Spies die "man agter storie-vertel" herroep, herhaal en herdenk het by die Woordfees.

In *Inkspoor deur die lewe* breek hierdie driemanskap 'n paar impromptu woorde oor 'n geniale woordmeester. Barend lyk en klink soos sy pa, Ollie lyk nog ná al die jare dieselfde en PG is al ouer as destyds op Spies en Plessie, maar die sjarme en menslikheid is nog dieselfde.

Bram Potgieter begelei Justine Josias op 'n donkerhout vleuelklavier as sy Jan se lirieke vers vir vers laat suis soos 'n gawe briesie oor die Namibiese sand. Sy was net vyf jaar

EEN, TWEE, TRIO Die legendariese Ollie Viljoen, Jan Spies en PG du Plessis

oud met Jan se dood in 1996, maar vly elke noot met 'n aanvoeling vir die geringste goue oomblik sorgvuldig verweef in sy skryfwerk.

Jan was 'n begaafde akademikus by RAU. Hy't vertel dat studente nie uit 'n klas uit loop omdat hulle bang is die dosent daag nie op nie, maar omdat hulle die oomblik vrees wat die vertrek wel sy skaduwee oor hulle boeke gooi.

Jan was 'n boer met sy vellies in die sand. Hoe kan mens hom bedink sonder sy bruin leerbaadjie en flenters velhoed waaruit hy dag na dag stories getrek het?

Hy was die *annerse* stem op die ou Afrikaan-

se Radiodiens en die kof-fiekapitaelman in elke huis. Hy was die uitdrukkinglose gesig op TV en 'n stem vir die humor en alles mooi vir álmal in Suid-Afrika wat Afrikaans gepraat het

"Dit was lekker om vir 'n slag te luister na iemand wat nie k*k praat nie."

- dit was sy voorwaarde vir Spies en Plessie.

Was Jan dan 'n *Jêck of all tryds*? Nee, hy was dié meester van woorde. Hy was, in die woorde van PG, byna enkelhandig

verantwoordelik vir die herlewing van die "orale letterkunde", of sommer net storievertellery, in Afrikaanse gemeenskappe toe tegnologie die volksmond begin snoer het.

Ollie vertel dat Jan nie onderbreek wou word as hy eers aan die gang was nie.

Hy was meestal kerkloos en sou jou sommer sonder sukkel sê hoe hy voel oor jou tussenin-pratery.

Tog was hierdie woorde eerlik, soos toe hy vir Professor Ferdinand Deist na 'n erediens in Windhoek bedank vir die goeie preek, want: "Dit was lekker om vir 'n slag te luister na iemand wat nie k*k praat nie."

PG sê hy is nie meer 'n letterkundige nie, maar 'wyl sy woorde nog valplek soek tussen die gehoor, trek hy los met 'n letterkundige woordskrywing van Jan Spies, sy pen, sy mond, sy intellek, sy menslikheid, sy nederigheid, sy behulpzaamheid en sy stories.

Die dowwe daklig sonder hom af op die verhoog en in 'n amperse heilige oomblik val monde oop, raak knieë lam, kele snik en oë raak wasig in verwondering vir die ou strydros wat sy kameraad se deugde vir oulaas besing tussen mense, wóórdmense.

Bram gaan sit agter sy klavier. Justine se oë is sag en Barend en PG sit elk met 'n glasië wyn. Ollie tel sy trekklavier op en sy Franse klanke maak hoendervleis sover dit gaan. Dit lyk of hy bid en engele sien gelyktydig... Dalk sy ou maat?

"Ek sing 'n nag se ruimtes in," sing Justine.

PG raak weg in sy stoel, sonder woorde, maar met trane, want soos die Woord sou sê: "Dit was goed."

MARCO BOTHA

WOW-dag het leerders se wêreld geopen

Dit is wat op die WOW dag, op die Woordfees in Stellenbosch gebeur het waar meestal op graad 12-leerders van minderbevoorregte skole gefokus is.

Die hoofgedagte was om hulle te motiveer. Omstandighede moenie hulle van hul drome beroof nie.

Mnr. Henry Jeffreys, redakteur van *Die Burger*, het aan hulle gesê, "Gebruik die geleentheid wat voor jou gesit word. Dit kan jou

KOERANTMAN INSPIREER Mnr. Henry Jeffreys, redakteur van *Die Burger* was 'n spreker op die WOW-dag.

FOTO: Vania van der Heever

lewe verander. As jy dit nie gaan gebruik nie, sal jy eendag spyt wees".

Jeffreys het die verhoor vertel hoe hy grootgeword het. "Ek was waar julle vandag is," het Jeffreys gesê. Hy het in 'n dorpsgemeenskap grootgeword en baie struikelblokke oorkom.

Hulle staan op die drumpel van die volwasse wêreld. Die realiteit is dat nie almal die tersiêre vlak gaan bereik nie.

Dit moet nie die einde

van hul drome wees nie. Die studente moenie toelaat dat omstandighede hulle onderkry nie. Hulle moet elke kans benut.

Die Woordfees en WOW loop hand-aan-hand en is onder die bewake leiding van me. Fiona van Kerwel. Wanneer die Woordfees klaarmaak, gaan WOW voort. Daarin lê die wonder van hierdie projek.

VANIA VAN DER HEEVER

Suid-Afrikaanse wyn op peil met België s'n

"Waar die hart van vol is loop die mond van oor."

Met dié ou gesegde beskryf Mariaan Demanet haar gevoelens oor Suid-Afrikaanse wyn. Demanet is 'n internasionale wynkenner van België. Die Belgiese Wynproe geselligheid, ondersteun deur die Vlaams Suid-Afrikaanse Kultuurstigting is by Die Bergkelder aangebied.

Dit was 'n heerlike gesellige geleentheid. Demanet het die basiese beginsels van wynproe aan die gaste verduidelik. Daarna is verskillende wyne geproe, insluitende 'n Allesverloren Port. Die wyne is elk met 'n kaas van Simonsberg gekompleteer.

'Wynreëls', soos teen

wattertemperatuur om wyn teen te stoor en bedien en hoe lank wyn gestoor kan word, is bespreek. Kurke, skroefproppe en sintetiese proppe is ook opgehaal.

Demanet sê kenners reken die verseëlingsmetode het geen invloed op die smaak van die wyn nie.

Demanet het gesê dat vyf verskillende Suid-Afrikaanse wyne vyf verskillende smake sal oplewer. "Suid-Afrikaanse wyn is van 'n heel goeie kwaliteit met 'n vaste, eweredige deursnee. Suid-Afrika het veral lekker tafelwyne teen baie goeie pryse," sê Demanet.

Professor Hennie Viljoen, voorsitter van die Vlaams Suid-Afrikaanse Kultuurstigting, beskryf die geselligheid as 'n "vloeiende kultuurwisseling".

Demanet glo die belangrikste kwessie rondom wyndrink is om net wyn te drink wat vir jou lekker is.

DELIA DE VILLIERS

Eer aan 'n woordprofeet

Ode aan 'n "lewende profeet" in die Suid-Afrikaanse dig- en skryfkuns en toneelwêreld.

Dié gedagte het Niel Rademan geïnspireer om Wilma Stockenström op vanjaar se Woordfees te huldig.

"Hoekom moet ons wag tot iemand dood is voordat ons hulle vir hul werk eer?" vra Rademan.

Sy gedagte het gegroei tot *Glans bo vergetelheid*, 'n huldiging vir Stockenström op die Woordfees. Die naam spruit uit die digbundel waarvoor Stockenström in 1977 die Hertzogprys verower het.

'n Oorsig van Stockenström se oeuvre is deur

Ronel Foster gegee. Marietha Channel het gepraat oor Stockenström as mens. Sy vertel die staaltjie van toe sy met hul eerste ontmoeting op 'n rolprentstel vir Stockenström gevra het om vir haar sjokolade te gaan koop. Channel is later getug omdat sy die Hertzogpryswenner 'kêffie'

"'n Formidabele skrywer wat haarself steeds bloot as aktrise beskou"

toe gestuur het

Die gehoor is nostalgies meegevoer met 'n DVD, spesiaal saamgestel deur Johan van Jaarsveld, oor Stockenström se loopbaan as aktrise. Stockenström is 'n "formidabele skrywer wat haarself steeds bloot as aktrise beskou", sê Rademan.

Die gehoor is herinner aan *Mannakwalanners* en Stockenström se rol daarin.

Rademan en Elizabeth de Villiers is die kunstenaars wat opgetree het. Rademan het van Stockenström se gedigte getoonset. Met hom agter die klavier en De Villiers wat sing, was dit 'n hoogtepunt.

Die aand is afgesluit deur Stockenström wat haar gedig *Eland* voorlees en almal hartlik bedank vir die "onverdiende".

Stockenström erken dat sy nie gewoonlik onderhoude toestaan nie. Maar "dit was 'n groot aand, onverwags en onverdiend. Dit laat my net selfbewus voel," sê sy.

Wilma Stockenström vier in Augustus haar 75ste verjaardag. Sy het nou, in die woorde van Van Zyl, "die lewe en die digkuns gecum".

DELIA DE VILLIERS

WILMA STOCKENSTRÖM, skrywer en aktrise

FOTO: Jason Boswell

'Fyn slyper van die woord'

"Miskien as ons geluister het na ons skrywers, sou die geskiedenis van ons land anders gelyk het."

Só sê prof. Dorothea van Zyl, Woordfeesdirekteur, op 'n huldiging vir die skrywer John Miles.

Dié skrywer en olyfboer van die Onder Bokkeveld – "n fyn slyper van die woord", volgens Van Zyl – vier vanjaar sy 70ste verjaarsdag.

Die gesprekke was hoofsaaklik rondom Miles se werk as prosaskrywer en sy betrokkenheid by die uitgewery Taurus wat in 1975 gestig is en werke gepubliseer het wat weens sensuurwetgewing afgekeur kon word.

Prof. Chris van der Merwe van die Universiteit van Kaapstad, het gefokus op Miles se laaste drie romans, *Blaaskans*, *Kroniek uit die doofpot*

BRINK EN MILES, twee "grotes" van die Afrikaanse letterkunde

FOTO: Jason Boswell

en *Die buiteveld*. Van der Merwe het gemeld dat die helde in Miles se werk dikwels die tragiese man op straat is wat "nee" sê vir heersende magstrukture.

Ampie Coetzee, 'n oudkollega van Miles by die Universiteit van Witwatersrand, het oor hul tyd by dié departement asook hul werk by Taurus gepraat.

Taurus het tot stand gekom toe Miles, Coetzee en Ernst Lindenberg ná die verbod op André P. Brink se *Kennis van die Aand* besluit het om

Brink se volgende roman, 'n *Oomblik in die wind*, self te publiseer.

In dié terugblik op Taurus, is die onvermydelike vrees vir die terugkeer van sensuur geopper.

Coetzee het hoopvol aan die gehoor gesê: "Die wat jonk is, moet weer 'n verset-uitgewery begin."

André P. Brink het Miles se betrokkenheid by Taurus geloof en opgemerk daar was "baie min mense wat werklik iets aan sensuur gedoen het".

Miles het tydens sy spreekbeurt sy huiwering om deel te neem aan huldigingsgeleenthede verduidelik.

"Ek is nie iemand wat my rig op die verlede nie. Dit is maar een helfte van jou lewe. Dit wat voorlê is ook belangrik. Wanneer 'n mens alleen droom dan bly dit 'n droom, maar as 'n mens saam droom word dit 'n werklikheid," het Miles gesê.

SUSAN SMIT

Marita van der Vyver se huis is waar haar hart is

Marita van der Vyver het vanjaar vir die eerste keer op die Woordfees gekuier.

"Ek is aangenaam verras en dit is vir my heerlik om hier te wees!"

Sy sal altyd lief wees vir Suid-Afrika, maar is dolgelukkig in Frankryk.

"My boom se wortels is stewig in Afrika gevestig. My wortels word hier gevoed, maar my takke strek na 'n ander land."

Suid-Afrika, sy kultuur, mense en die leefstyl inspireer haar eindeloos.

Marita is 'n bekroonde skrywer van kinderboeke, kortverhale en romans.

Sy skryf al van klein af en in 1975 wen sy 'n beurs om by enige Afrikaanse universiteit te gaan studeer. Sy kies die Universiteit van Stellenbosch en behaal hier 'n BA-graad in Afrikaans en Frans en 'n meestersgraad in joernalistiek.

Dit het haar baie van skyfkuns geleer. "Om te skryf is nie vir sissies nie," sê sy.

Dit is 'n werk soos enige ander waar jy swoeg, sweet, en gedissiplineerd moet wees.

Daar is niks soos onder druk skryf en 'n sperdatum om die verbeelding los laat nie.

Marita is self ook liefdaarvoor om romanse, poësie en kortverhale te lees. Een van haar gunstelingboeke is *Love in the time of cholera* deur Gabriel García Márquez. Sy geniet ook die boeke van Tim Morrison en Margaret Atwood.

Marita woon sedert 1999 saam met haar man, Alain, hul dogter, haar seun en sy twee seuns op die Franse platteland.

Sy werk tans aan 'n toneelstuk, wat hopelik vanjaar op Aardklop op die planke gaan wees.

Sy skryf ook 'n opvolgverhaal vir die *Hart van ons Huis* wat spruit uit haar maandelikse *Sarie*-rubriek.

AMELIA WOULDSTRA

Hadji Fatima mixes up the madness

Meet Mr Kerry Naartjie, a Bollywood film director, Boeta Raji, the nervous handyman who almost electrocutes himself, Giuseppe Ventorini, an Italian magician whose biggest claim to fame is the disappearance of Osama bin Laden and Harry Mc Kenzie, a bird trainer who shows up with his garish parrot Max.

These are just some of the flamboyant characters interviewed by talk-show host, Hadji Fatima (Abduraghaan Adams) broadcasting live from her home in Manenberg Estate, Cape Town.

Lets Mix It 2 - Double the Trouble, Twice the Spice was at Woordfees after a sell-out run at the Baxter Theatre.

Writer and director Rafiek Mammon attributes the show's success to the "freshness, universal appeal and the fact that the characters come from diverse backgrounds."

He feels Hadji Fatima's character can be used to deliver social commentary in the same vein as

Tannie Evita.

Gary Naidoo, who plays the role of all Hadji's quirky guests, delivers an energetic performance which includes changing from shocking pink tights and stilettos to a blonde Indian film star - complete with dangling gold chain - to a swanky Italian "illusionist" to an out-of-breath female sumo wrestler.

Asked whether it was difficult to cast a male in a female role, Mammon said that the show's name is about the melting pot of identities explored. "Let's mix it up. Let's mix cultures, mix fat and thin, gay and straight, male and female, black and white."

Amidst the chaos on stage, there is time for a few magic tricks involving the audience, the screening of a Bollywood movie trailer called "*Kap me kukki, kap me lam*" and an amusing credit card advertisement featuring Naidoo sprinting through the streets in a loincloth.

Naidoo's outstanding performance as surprise guest Stevie Wonder, who arrived to wish Fatima happy birthday had the audience clapping and singing along.

THANIA GOPAL

LAUGHABLE LESSONS The Doctor (Gaetan Schmid) gets carried away with language.

FOTO: Marlene Neethling

Doc's bollocks hang proud

"I like very much... sorry my English not very good." The Doctor (Gaetan Schmid), a hyperactive-polyglot-bow-tie-wearing geek embarks on a journey through the English language including, amongst other things, humankind's first word, "Fornication!"

The Dog's Bollocks rolls through the evolution of English, including the Roman, French and Scandinavian invasions and the

borrowing of words from all across the globe including Hindi.

The show's main props are a blackboard and about 5 pieces of chalk. The chalk-dust particles floating in the air could be a metaphor for the man's thoughts.

Doctor is the personification of genius, an absolute nutter who is brilliant in their field. He often rambles off only to catch himself in mid-sentence with, "It OK, only in my head not real". Yes the man is fruity, but he is brilliant.

It was extremely popular at the National Arts Festival in Grahamstown, but here some of his jokes fly over the heads of non-

first language people. For instance his, "I love you" versus "I love ewe".

If you don't get the female sheep connection, the joke's punchline becomes more of a powder-puff pat.

Schmid's energy and witty language keep the audience/class laughing throughout the entire performance, but it's not all fun and games.

Hidden amongst the humour is the stern warning against the evolution of English as a world language through the internet... wondering whether this is going to be Babel version 2.0.

JASON BOSWELL

Republic a whole new ballgame

Award winning play-wright, Mike Van Graan's satirical play, *Bafana Republic* left the audience in stitches.

This satire, starring actress Lindiwe Matshikiza, is inspired by the 2010 FIFA World Cup.

It uses soccer and sports as entry points for social commentary.

The title plays on both the derogatory notion of a "banana republic" and "Bafana Bafana", the en-

dearing name given to the South African national football team.

The play comprises of 10 stand-alone sketches, all by Matshikiza, each featuring a different character, held together by Marthina Van Schalkwyk, the proudly South African tour guide who hosts an imaginary group at the 2010 World Cup.

Other characters include Jorge, the assistant to the Brazilian coach hired by the national team, whose main job is to collect the coach's salary. And then there is Chardonnay, the footballer's wife whose husband kicks for a living, and sometimes brings his

'work' home. There is also commentary on the building of the stadiums that have become political footballs.

Bafana Republic makes South Africans look at each other and laugh in unison. Van Graan's use of Zapiro's cartoons strengthens the scenes.

Matshikiza delivers Van Graan's work with contagious energy.

Bafana Republic touches on everything from BEE to the probability of a Jacob Zuma presidency.

It is not just for laughs, but an important story in the South African context.

RUDZANI F. MUSEKWA

ARE YOU LOOKING AT ME? Actress Lindiwe Matshikiza executes one of her many roles in *Bafana Republic*.

PHOTO: Jason Boswell